Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 33 (283) ◆ Вівторок, 25 лютого 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

ОФІЦІЙНІ ЗУСТРІЧІ

Питання політичних і економічних відносин між Німеччиною і Україною були обговорені 24 лютого під час розмови Президента України Леоніда Кравчука і держсекретаря федерального міністерства фінансів ФРН Хорста Келлера.

Леонід Кравчук відзначив, що відносини з Німеччиною є для його країни пріоритетними. І не випадково першим послом на Україні став саме представник ФРН. Під час зустрічі мова йшла про зовнішній борг колишнього Союзу РСР, шляхи його оплати. Того ж дня відбулася розмова Хорста Келлера з Прем'єр-міністром України Вітольдом Фокіним.

* * *

Питання, що стосуються становища Української греко-католицької церкви, були порушені 24 лютого під час розмови Президента України Леоніда Кравчука з представником кардинала Мирослава Івана Любачівського генеральним канцлером Львівської митрополії Української греко-католицької церкви Іваном Дацьком.

Від імені кардинала Мирослава Івана Любачівського, підкреслив генеральний канцлер, я передав Президенту Леоніду Кравчуку запрошення на торжество перенесення тлінних останків кардинала Йосипа Сліпого з Рима до Львова.

В розмові взяв участь голова Комісії Верховної Ради України у закордонних справах Дмитро Павличко.

ПОЗИЦІЮ УКРАЇНИ ПЕРЕКРУЧЕНО

21 лютого ц. р. Міністерство закордонних справ України надіслало ноту Головнокомандуючому Об'єднаними Збройними Силами СНД з приводу його телеінтерв'ю 18 лютого ц. р., в якому маршал Шапошников вдався до перекручування позиції України щодо Чорноморського флоту, стверджуючи, між іншим, що Україна претендує на весь цей флот.

У документі зазначається, що висловлювання головнокомандуючого стосуються питань, які згідно з рішенням глав держав Співдружності мають розглядатися в ході переговорів лише між Україною і Росією.

В ноті констатується, що статус головнокомандуючого Об'єднаними збройними силами декількох незалежних держав покладає на нього обов'язок утримуватись від будь-яких дій, які можуть поставити під сумнів його неупередженість при виконанні своїх функцій.

ЦЕ БУВ ПОДВИГ, СКАЗАВ ПРЕЗИДЕНТ

Своєрідним подвигом назвав Президент України Леонід Кравчук перший в історії українського мореплавства одиночний трансатлантичний перехід, який здійснив яхтсмен з Маріуполя Іван Кириченко. За 107 днів плавання на яхті «Блюз», виготовленій за індивідуальним проектом, 50-річний яхтсмен подолав 7500 миль. Подорож, маршрут якої проліг від Ялти до Майямі через Стамбул, Пірей, Мессіну, Гібралтар, Лас-Пальмас, Багами, була присвячена 500-річчю відкриття Америки Христофором Колумбом.

Прибувши до кінцевого пункту плавання, Іван Кириченко отримав телеграму з поздоровленням Президента України. А 22 лютого Леонід Кравчук прийняв відважного мандрівника. Президент відзначив, що акція, яку здійснив Іван Кириченко, надзвичайно важлива для нашої молодої держави. Завдяки їй у світі більше дізналися про Україну.

БЕЗ БУДЬ-ЯКОЇ СИСТЕМНОСТІ

діє нині російський уряд, заявив віце-президент Руцькой. Він вважає, що внаслідок цього прекрасний план Президента Єльцина щодо переходу до ринкової економіки може зазнати невдачі.

ПОХІД НА СХІД

Зміцнення економічних і торговельних зв'язків були основними темами переговорів Президента Казахстану Назарбаєва і Прем'єр-міністра Пакистану Шарифа. Як наслідок, в Ісламабаді підписано двосторонні угоди про співробітництво двох держав у сферах торгівлі, науки, культури, туризму і спорту.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ МАРШАЛА

«Якщо Азербайджан створить власну армію, то її, напевно, буде використано в міжнаціональних конфліктах», — заявив головнокомандуючий Об'єднаними збройними силами СНД маршал Шапошников. Як відомо, ця закавказька республіка неодноразово заявляла про наміри мати національні збройні сили.

ВЧОРА в Києві відкрилися перші дводенні загальні збори турецько-української торгової ради. Вона створена торік згідно з Декларацією про принципи і цілі відносин між Україною і Туреччиною. В засіданнях ради беруть участь представники урядів та ділових кіл. Після Києва турецька делегація, до якої входять близько 100 бізнесменів, відвідає Ялту та Одесу, де продовжуватиметься взаємний пошук партнерів для співробітництва.

ЦІНИ на вугілля в Росії буде звільнено з 15 квітня, повідомив у інтерв'ю агенції Інтерфакс російський Президент Єльцин. Цей крок, на його думку, покликаний поліпшити умови життя шахтарів. Єльцин додав, що подорожчання не торкнеться лише коксу.

ПОЄДНАНІ ХРЕСТОМ

Їх ненавиділи фашисти. Як і більшовики. Подвижників незалежної України чекав один фінал — смерть. Поетеса, літературознавець Олена Теліга та її однодумці не були винятком. Холодного дня в лютому сорок другого їх розстріляли в Бабиному Яру.

П'ятдесят років минуло... І лише тепер, епізод за епізодом, ми відновлюємо імена людей, котрі до останнього подиху відстоювали свою Україну. Повертаємо їх до нашої пам'яті.

21 лютого цього року, в скорботний день розстрілу творчого цвіту України, в Бабиному Яру було встановлено хрест.

— Ми ставимо цей хрест, — сказав народний депутат України поет Дмитро Павличко, — і хай він стане знаком того, що наша воля прийшла в результаті мучеництва людей, які жили до нас, які вірили в святі ідеали і прищепили нам ці ідеали. І хай цей хрест водночас буде знаком єднання українського, єврейського та інших народів, які поклали тут свої життя.

Вінки та свіжі квіти лягли на пагорбок. Виступали кияни. І в кожному слові звучало одне: не буває злагоди без власної державності. Нічийний народ завжди перетворюється на бездуховне плем'я.

Володимир ТЕТЕРУК.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПАРТІЇ ПОТРІБНІ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Із стенографічного звіту про перший «круглий стіл» республіки

21 лютого, як відомо, відбулося перше засідання «круглого столу», за яким зібралися Президент України Л. Кравчук і представники Народного руху України (НРУ), Об'єднаної соціал-демократичної партії України (ОСДПУ), Демократичної партії України (Дем.ПУ), Партії демократичного відродження України (ПДВУ), Партії зелених України (ПЗУ), Федерації незалежних профспілок України, Української республіканської партії (УРП), Соціал-демократичної партії України (СДПУ), Соціалістичної партії України (СПУ), Української селянської демократичної партії (УСДП), Української християнсько-демократичної партії (УХДП), Спілки трудящих України за соціалістичну перебудову, Товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка та інших. Як бачимо, всі були, бо предмет обговорення — далеко не «застольний»: доля України, шляхи реформи її економіки, взаємодії органів влади і політичних та громадсько-політичних формувань, перспективи відносин влади та опозиції тощо. Наболіло багато, от і зібралися узгодити позиції. Нормальний процес — адже стіл круглий, за ним всі рівні, всі партнери.

Пропонуємо вашій увазі деякі думки учасників «круглого столу».

ПРЕЗИДЕНТ: Принцип перший — формування «круглого столу» полягав в тому, що за нього запросили ті партії, які є офіційно зареєстровані, тобто партії, які одержали свій статус партії.

Хотів би відзначити: наша зустріч — перша. І вона відбувається, можна сказати, в найскладніший момент нашої короткої історії, як незалежної країни. Криза в економіці, наростання соціального напруження в суспільстві на фоні росту цін, інфляції, постійні спроби втручання в справи України з боку імперських сил, зростання традиційних для багатьох людей стереотипів мислення. Все це, звичайно, реалії сьогоднішнього дня, і вони визначають його ритм, його настрій.

Вийти з цього складного становища, мені здається, зможемо лише завдяки консолідації всіх конструктивних сил суспільства. Створення такого механізму взаємодії між партіями, між державними структурами, між урядом, які б дали можливість працювати плідно, і, головне, забезпечити розбудову Української держави — це, як на мене, найголовніше. В цьому зв'язку сьогодні, якщо ви погодитесь, могли б розглядати такі питання: по-перше: що таке багатопартійність в конкретних умовах в Україні, по-друге: роль і місце політичних партій у побудові нашої суверенної держави, по-третє: на якій основі мають будуватися стосунки «Президент — партія — парламент», і четверте: що таке конструктивна опозиція і які основні завдання її діяльності на нинішньому етапі державного будівництва. Ось такі я б назвав чотири групи проблем. Звичайно, можливі й інші, я пропоную обговорити ці.

Л. ЛУК'ЯНЕНКО (УРП): Реальну політику можна будувати тільки виходячи із реальних фактів. Тільки відкрито подивившись і оцінивши обстановку, яку ми маємо, можна рекомендувати якісь практичні кроки, які будуть правильними з точки зору майбутнього розвитку.

Ми знаємо, що уряд — це центрова ланка у системі виконавчої влади. Тож ми мусимо цю центрову ланку і перебороти. По-перше: запропонувати пану Президенту виконати постанову Верховної Ради і сформувати новий Уряд. Цей новий Уряд має бути сформований на основі різних політичних сил. Тобто в ньому мають взяти участь і демократичні сили, представники яких тут є. Це необхідно зробити.

Ю. БАДЗЬО (Дем.ПУ): Україні найбільше потрібні нині дві речі. Перша — це політична стабільність, консолідація народу. Друга — виважена, але рішуча державна політика, спрямована на побудову нової, незалежної і демократичної України. Демократична партія завжди вважала, що консолідуватися можна навколо двох ідей: ідеї незалежності України та демократії. Наша партія розглядає участь України в СНД як тимчасовий крок, як шлях демонтажу імперії. Вважаю, що перебування України в такій співдружності створює і постійно загрожуватиме суверенітетові країни. Займаючи таку принципову позицію і навіть вимагаючи чи виступаючи з пропозиціями щодо виходу України з СНД, ми намагаємося тут не створювати конфронтаційну ситуацію. Але думаємо, що Україна повинна вийти з СНД як тільки складуться для цього сприятливі обставини.

М. ГОРИНЬ (НРУ): Утворюючи нашу державу, ми не можемо її утверджувати без утвердження нашої гідності. Гідності як держави, представників держави. Щиро скажу, що наші керівники уряду їздять до Москви так, як їздили це колись. А хотілося б, аби вони їздили так, як їздять, скажімо, до Німеччини чи до якої-небудь іншої держави. І з тими всіма почестями, і з тією всією підготовкою, яка на аеродромі і в залах прийому уряду.

Ми повинні зрозуміти, що Москва є столицею сусідньої держави, а Київ є столицею Української держави, і це треба утверджувати на найвищому рівні. Думаю собі, що ідеологічне забезпечення нашої державності неможливе без того, аби не думати про Українську державу як спадкоємницю Київської Русі, нашої Гетьманщини.

О. ЄМЕЦЬ (ПДВУ): Зупинюся на кількох блоках питань. Перший — це державне будівництво. Партія вважає, що Президент досить активно діяв у плані формування механізмів захисту державного суверенітету України.

Партія підтримує і напрям на посилення виконавчої влади. Але вважає, що цей процес має супроводжуватися і формуванням у відповідних систем противаг. Перш за все мають бути забезпечені умови для політичного плюралізму, демонополізація засобів масової інформації, посилення судової влади.

О. ІВАЩЕНКО (Голова Всеукраїнського об'єднання солідарності трудящих): Говоритиму про те, що найнебезпечніше сьогодні. Звичайно, це соціальна криза. Як її уникнути, які є механізми? Ми давно вже виходили з пропозицією до Кабінету міністрів, до Президента, — негайно, утворивши уряд народної довіри, негайно й створити узгоджувальну комісію з профспілок при Кабінеті міністрів. Вона справді зможе, як та «пожежна команда», не просто прогнозувати, а сісти за стіл переговорів і розв'язувати в комплексі соціальні, економічні проблеми.

І найбільша нині небезпека — це фактичний саботаж місцевих органів влади. Особливо в економічній сфері. Відсутність антимонопольного закону, закону про приватизацію нині роблять своє страшне діло. Якщо не пройде у Верховній Раді закон про реорганізацію місцевих органів влади, то ми будемо пожинати те, що сьогодні в Криму.

А. КОВАЛЕВСЬКИЙ (ФНПУ): Профспілки сьогодні справді стали займатися своїми проблемами. Тобто захистом інтересів трудящих. На цю тему є багато різних думок, але хотів би сказати, що я згоден з тими, хто говорив, що не все ми робимо як слід, не все виходить. Пропонували створити при Президентові координаційно-дорадчий орган з числа представників зацікавлених сторін. Скажімо, от з тих, що тут сидять. Ми це повністю підтримуємо і вважаємо, що можна було б таким чином уникнути багато гострих і «крутих», соціальних проблем. Треба створити в республіці й державно-громадський орган трудового арбітражу, який би розглядав і вирішував колективні трудові спори.

І. МОЗГОВИЙ (Селянська спілка України): Переконані — стабілізація суспільства полягає у зміцненні економіки села і сільського господарства. Може, трішки перебільшую, але скажу: буде село — буде Україна.

Нині можна нерідко чути різні твердження про те, хто нас нагодує. Одні кажуть колгоспи, другі — радгоспи, треті — фермери. А, насправді, «золото» закопане в матеріально-технічній базі. Жоден фермер, жоден колгосп чи радгосп за тих жалюгідних подачок, які виділяються для села, не витримає. Ось чому вносимо пропозицію: для того, щоб згуртуватися, стабілізуватися, треба негайно розробити національну програму матеріально-технічного забезпечення села.

О. МОРОЗ (СПУ): Ставити завдання круглого столу щодо участі у створенні політичної платформи та складу уряду народної довіри, мені здається, це дещо утопічне завдання. Це функція Президента, і він радитиметься із партіями в тій спосіб, який для нього буде зручніший. По тому, з ким він радиться, можна буде зрозуміти, на кого він спирається і чию думку не хоче враховувати.

Вважаємо, що держава не може бути демократичною, якщо вона висловлюватиме в основному інтереси меншості, а не більшості населення. І через це вважаємо, що в нашій Конституції першим розділом, а, може, й окремим документом, повинна пройти Декларація прав громадянина України.

З точки зору економіки вважаємо, що ринок — це потрібна річ, одначе це не панацея. Не можна його розглядати однобічно, з позиції якоїсь групи спеціалістів. Потрібно поєднати ринкові відносини з державним регулюванням.

І. ДРАЧ (НРУ): Для нас дуже важливо підтримати демократичні сили Росії. Це наша противага шовіністичним силам, які, на жаль, там завжди переважно перемагали.

Ми повинні дуже чітко, скрупульозно й уважно ставитися до цієї проблеми, яка є надзвичайною і болючою. Рух сьогодні або залишиться таким, яким був, або перетвориться на два рухи, бо там є різні тенденції. Одна — це спроба зробити з Руху конструктивну опозицію, і я заперечую проти цього. Мені здається, що є позиція і опозиція. Опозиція це те, що проти позиції, це ж безперечно. Коли зараз є позиція і можливість створити державу, то треба підтримати всі сили, які працюють на цю державність. А є інша точка зору. Однак, якими епітетами себе не називай, але то є опозиція. Думаю, що ті сили, до яких і я належу в Русі, все зроблять аби Рух не зміг грати роль опозиції, яка в даній ситуації не зробить добра нашій Українській державі.

С. ПЛАЧИНДА (УСДП): Найактуальнішим своїм завданням на першому установчому з'їзді наша партія визначила таке: припинити грабунок українського села. На жаль, воно досі виявилося непосильним не лише для нашої партії, а й для Кабінету міністрів.

А тим часом гряде весна-92. Визначальна для незалежності України. Від того, як і скільки засіється, обробиться і збереться, залежить найближча доля українського народу. Ситуація тривожна. Указом чи декретом Президентам треба надати землю тим селянам, які хочуть мати збільшені на 30—40 соток ділянки.

Треба скасувати алма-атинське рішення чи припинити вивезення тактично-ядерної зброї з України в Росію. Не треба тут фальшивити, гратися в інтернаціоналізм, без'ядерну державу. Росії вірити не можна. Там, як відомо, є великодержавні, мракобісні, чорні сили, які здатні на все, аж до ядерного удару по Україні. Мусимо мати стримуючий фактор, ним є тактична ядерна зброя.

І останнє. Наша партія вважає, що треба нам таки судити комуністичну партію, убивців народів і націй, і треба судити соціалізм.

В. СІЧКО (УХДП): Сьогодні Україні загрожує багато небезпеки. Перше — політична і державна слабкість України. Це дає Росії можливість вдаватися до безпрецедентних у міжнародній політиці дій і актів.

Другим фактором небезпеки є те, що в Росії підняли голову шовіністичні реваншистські сили, які після короткого шоку почали оговтуватись.

Третій фактор — закордонні шовіністичні кола намагаються сформувати «п'яту колону» в середині України.

Четвертий фактор — це нестабільність нашої армії, яку знову ж таки деякі наші політики намагаються якнайбільше скоротити, роззброїти, скоротити і ослабити.

П'ятий фактор, можливо, найбільш небезпечний — це інтервенція в економіку України капіталів московських банків. Їх місцевих філій та утворених ними мафіозних структур.

Шостий фактор — це кілька мільйонів агентури колишнього КДБ, досі на яких знаходиться в Росії. А у нас навіть нема пакету законів про каральні та профілактичні заходи щодо шпіонажу на користь чужої держави, диверсійної діяльності, тероризму та економічного саботажу.

Сьомий фактор — це покалічена імперською політикою масова самосвідомість значної частини населення, в якій побутують переважно або майже повністю матеріальні інтереси, відсутнє чисто внутрішнє духовне почуття українського патріотизму.

О. СУГОНЯКО (СДПУ): Безумовно, вихід з кризи не здійснять політичні парт... Його може здійснити лиш народ, об'єднаний животворчою ідеєю і державною політичною волею, що спрямована на реалізацію цієї ідеї. Акцент суспільного життя переноситься з політики, з нашої точки зору, на економіку.

Зараз найбільшою загрозою для української державності є не політична, не військова, а саме економічна.

У першу чергу Верховна Рада повинна негайно прийняти закон про вибори до Верховної Ради на багатопартійних засадах. Щоб ми стали заложниками відсутності цього закону, коли парламентська криза може перерости в державну. Взагалі може виявитися катастрофою для нашої держави.

Ю. ЩЕРБАК (ПЗУ): Вважаємо надзвичайно важливим той історичний досвід створення Української держави на шляхах еволюції, руйнівної революції без насильства. Підкреслюємо, що ми виступаємо проти насильства в будь-яких формах. І пропонуємо сьогодні: можливо допомогти, порадити Президенту, щоб він прийняв акт примирення і згоди українців. Щоб це був державний акт.

В. МОСКОВКА (ОСДПУ): У сфері політичній основною проблемою є відсутність опозиції. Економічна ж реформа, відвернення економічного соціального краху в Укр... — проблема політична. А опозиція існує аби застерігати правлячі кола від відвертих помилок та спонукати їх проводити назрілі дії.

Критикуючи лінію вищих органів влади, особливо уряду, ОСДПУ проголошує це конструктивною опозицією, заявляє про готовність підтримати усі конструктивні дії уряду, зокрема заходи при проведенні економічної реформи, політику остаточного демонтажу імперських структур, запобігання конфліктів у суспільстві, демократичних підходів до їх вирішення. Якщо будь-які політичні сили або окремі особи порушуватимуть ці принципи, ОСДПУ залишає за собою право організувати народ України, аби усунути їх конституційним шляхом від влади.

ПРЕЗИДЕНТ: Творити нове можна швидко. Тому, розмірковуючи над цим, запропонував би в уряді або навіть не в уряді, а в президентській системі мати такий інститут, який називатиметься — Державна Дума. Державна Дума складатиметься з чотирьох блоків. Блок економічний, науково-технічний, культури і освіти і правовий. Сюди мають увійти люди, здатні, підкреслюю, творити. І тут немає ще нікого. Тому запрошую, вносьте, будь ласка, пропозиції.

Підготував Володимир СКАНЯ.

ЗАЯВА

«КРУГЛОГО СТОЛУ» ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ, ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ, ТОВАРИСТВ І РУХІВ 21 лютого 1992 року

Ми, учасники «Круглого столу», — Президент України та представники політичних партій, об'єднань, товариств і рухів, — занепокоєні загрозою суверенітетові України, кризовим станом суспільства, виходячи з нагальної потреби спільних зусиль для виведення його з цього стану, в ході відкритого обміну думками зійшлись на такому:

— Всі учасники «Круглого столу» виходять з безумовного і повного визнання волі народу України утворити незалежну демократичну державу, виявленої на референдумі 1 грудня 1991 року.

— Лише на шляху розбудови правової демократичної держави та радикальної ринкової реформи економіки можливий вихід України з кризового стану.

— «Круглий стіл» ми розуміємо як механізм вироблення конструктивних компромісних рішень, розв'язання складних питань політичного життя України, як постійно діючий орган суспільно-політичних сил.

— Одне з найближчих завдань «Круглого столу» ми вбачаємо — участь у виробленні політичної платформи та пропозицій щодо складу уряду народної довіри.

— З метою забезпечення ефективної роботи вважаємо за доцільне утворити консультативну Раду при Президентові України та робочі групи по розробці проектів необхідних документів.

— Участь у «Круглому столі» можуть брати як організації, що підтримують політику Президента України, так і ті, що вважають себе опозицією. Головна умова участі — щире прагнення працювати на утвердження незалежності й демократії та дотримуватись ненасильницьких засобів вирішення проблем, що стоять перед Україною

Президент України
Л. КРАВЧУК.
Від імені:
Демократичної партії України
Ю. БАДЗЬО.
Об'єднаної Соціал-демократичної партії України
В. МОСКОВКА.
Партії демократичного відродження України
О. ЄМЕЦЬ.
Партії Зелених України
Ю. ЩЕРБАК.
Соціал-демократичної партії України
О. СУГОНЯКО.
Соціалістичної партії України
О. МОРОЗ.
Української республіканської партії
Л. ЛУК'ЯНЕНКО.
Української селянської демократичної партії
С. ПЛАЧИНДА.
Української християнсько-демократичної партії
В. СІЧКО.
Народного руху України
І. ДРАЧ.
Ради Федерації Незалежних профспілок України
А. КОВАЛЕВСЬКИЙ.
Селянської спілки України
І. МОЗГОВИЙ.
Спілки трудящих України за соціалістичну перебудову
Ю. МУСІЄНКО.
Всеукраїнського товариства «Меморіал» імені Василя Стуса
Л. ТАНЮК.
Товариства «Просвіта» імені Т. Г. Шевченка
П. МОВЧАН.

М. ВЕРНЕР ЗАДОВОЛЕНИЙ

Заява України про прагнення бути неядерною, нейтральною й позаблоковою державою, на думку Генерального секретаря НАТО М. Вернера, не може бути перешкодою для тісного співробітництва між нею і Північноатлантичним блоком. Більше того, на заключній прес-конференції 23 лютого в Києві М. Вернер чітко визначив три головні завдання цього співробітництва. По-перше, інформаційний обмін між новоявленими партнерами, по-друге, консультації з питань безпеки, по-третє, поки що контурна співпраця в різних напрямках, у майбутньому плануванні спільної оборони також. З його ж слів стало відомо, що під час зустрічей в Україні з Л. Кравчуком, І. Плющем, А. Зленком, К. Морозовим сторони обговорювали два конкретних завдання на найближчий час: нерозповсюдження ядерної зброї і запобігання «розповзанню» по світові наукових кадрів, які можуть сприяти створенню ядерної зброї в третіх країнах.

Щоб співробітництво було тіснішим, М. Вернер запросив Л. Кравчука в зручний час відвідати штаб-квартиру НАТО в Брюсселі, міністра закордонних справ України А. Зленка там же взяти участь в зустрічі керівників зовнішньополітичних відомств 10 березня, а міністра оборони К. Морозова — в зустрічі військових міністрів НАТО 1 квітня поточного року.

З приводу ініціативи України та інших країн СНД в скороченні озброєнь М. Вернер заявив, що бажаним було б приєднання цих країн до договору по скороченню звичайних озброєнь в Європі і ратифікація цього документа. На його думку, НАТО в цьому плані теж найближчим часом поведеться «по-джентльменськи»: скоротить свої тактичні ядерні озброєння на 80 відсотків. Задоволений М. Вернер і тим, що Україна активно звільняється від «тактичного атома»: на лютий 1992 року з її території вивезено до Росії 50 відсотків тактичних ядерних озброєнь.

Володимир КИЯНИН.

Політичний аналіз

АРМІЯ РОСІЇ: ДО ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ

Отже, мінський «саміт» 14 лютого головного питання СНД — долі збройних сил — остаточно не вирішив. Як і слід було чекати, обмежився напівзаходами — дуже вже суперечливими були інтереси учасників зустрічі. Не висловилася беззастережно з цього приводу і Росія. Про долю власної армії Б. Єльцин сказав, що вона можлива тільки після того, як колишні збройні сили «розтягнуть по національних квартирах».

То чи буде армія в Росії? Булгаковський Коров'єв на подібні запитання відповідав однозначно: «Теж мені, біном Ньютона...» Звичайно, буде. «Независимая газета» (Москва) за 12 лютого посилається на слова держрадника російського Президента генерал-полковника Д. Волкогонова. Той в інтерв'ю кореспонденту «НГ» П. Фельгенгауеру говорить: «Росія не раз заявляла, що не буде першою створювати збройні сили. Але після мінської зустрічі настане той момент, коли ми повинні будемо оголосити про створення власної російської армії. Буде указ президента. Скоріше за все — після 14 лютого». А Павло Фельгенгауер повідомив про засідання колегії колишнього союзного Міністерства оборони (сьогодні Главкомату СНД) 8 лютого, на якому обговорювався пакет військових питань напередодні мінської зустрічі. Поза порядком денним, кореспондент повідомив, постало питання про ЗС Росії, і було вирішено офіційно просити керівництво Росії терміново прийняти рішення про створення російської армії і відповідного республіканського військового відомства.

А може, газетяр, як звикли говорити останнім часом, знову випереджає події? Не думаю. І ось чому. Створювати власні ЗС Росію змушують як внутрішні, так і зовнішні політичні чинники.

По-перше, Росія як суверенна держава не може існувати без такої важливої інституції, як армія. Вона потрібна і для повноти картини незалежності, і, вибачте, про всяк «пожежний випадок»: римський вислів «хочеш миру — готуйся до війни», на жаль, своєї актуальності остаточно не втратить ще ой як довго. Крім того, колишня армада «імперії зла» — це перш за все люди. Багато людей у шинелях і зі зброєю, що, як відомо, може й вистрелити. Особливо коли не дати гарантії зайнятості й відчуття потрібності, до чого так звикли люди в погонах під крилом такого гасла, як «народ і армія — єдині». Є військово-промисловий комплекс, який за наших темпів конверсії загрожує позбавити роботи без перебільшення мільйони й мільйони людей. Не враховувати цього політик, який претендує на звання «розумного», звичайно, не може.

Та й, чесно кажучи, Росія вже зробила певні кроки до створення власної армії. Приклад? Скільки завгодно. Перевела під власну юрисдикцію війська в Прибалтиці. Віддала гласні або негласні накази привести до присяги на вірність народові Росії війська, дисльковані на території інших країн СНД. Україна також. Б. Єльцин своїм указом розпорядився підняти Андріївський стяг над Чорноморським флотом саме тоді, коли спільне україно-російське комюніке від 11 лютого однозначно говорило: до остаточного вирішення питання про ЧФ утримуватися від односторонніх дій. Не хочу, щоб мене звинуватили в «нагнітанні антиросійських настроїв», але інакше, як намаганням зберегти свої війська на чужих територіях, не можна назвати й прагнення залучити до «стратегічних сил СНД» на території України суто стрілецькі, будівельні, ремонтні, деякі повітряно-десантні частини, санаторії, будинки відпочинку, склади тощо. Причому, як неодноразово зазначали в розмовах тет-а-тет зі мною військові, деякі з цих «стратегічних сил» дещо підозріло розташовувалися біля крупних ключових центрів нашої республіки. Що це: політична наївність «центральних» політиків від армії чи надія на наївність українських політиків і військових? Або як можна пояснити той факт, що в останніх закордонних вояжах Б. Єльцина супроводжував маршал Є. Шапошников — главком стратегічних військ СНД? Погодьтеся, питання — не для кросворду... І ставити їх можна, на жаль, ще багато...

Не менш важливі й зовнішні фактори. Щоб завоювати прихильність Заходу, який побоюється (цілком справедливо) нашої військової могутності, що за умов політичної нестабільності може стати неконтрольованою загрозою для всієї цивілізації, Росія й Україна влаштували перед світом своєрідну «гонку». Такий собі ракетно-ядерний «стриптиз»: хто раніше позбудеться «атомних лахів». Україна взяла з місця в кар'єр: оголосила, що буде позаблоковою, постійно нейтральною і без'ядерною. І чітко визначила строки: до липня 92-го — геть тактичний атом, до кінця 94-го — стратегічний, та ще й наголосила, що приєднається і ратифікує всі міжнародні договори щодо скорочення всіх видів озброєння. Все зайве вивозиться для знищення в Росію. За нею пішла Білорусь, замислився Казахстан.

А що Росія? Побачивши круп українського «корінного», кинулася наздоганяти. Б. Єльцин виступив зі значними і вагомими ініціативами щодо скорочення озброєнь. Але — стоп! Щоб приєднатися до міжнародних договорів, зокрема до Паризького договору про звичайні збройні сили в Європі чи договору про скорочення стратегічних наступальних озброєнь (СНО), треба мати те, що скорочувати. Тобто власну армію і озброєння. Україна свою армію створює, а Росія, навіть ставши постійним членом Ради Безпеки ООН, своїх військ не має. А отже, що не заявляй, а армію створювати доведеться. Такий собі парадокс сучасної політики, від якого не відкрутитися. Армію Росія створить.

Справедливості заради не можу не сказати ще про два аспекти цієї проблеми. Поперше, Росії випала нелегка ноша. Захід, чи, як у нас звикли говорити, «прогресивне людство», звичайно радий, що «великий північний ведмідь» позбавляється не тільки частини своїх «ядерних пазурів», а ще й «ведмежата передають свої «пазурчики» «батькові». Це позбавляє підстав розмови про те, що можна побачити «балалайки і вушанки» на набережних Сени, Темзи чи Потомаку. Відомий американець Г. Кіссінджер про майбутнє світу цього сказав, що він відходить від протистояння двох блоків до стратегії колективної рівноваги, яку ще належить виробити. Але це не можна зробити тільки одностороннім роззброєнням одного блоку. В цьому плані Росія взяла на себе складну роль одного з важелів цієї рівноваги. А це важливий і в принципі благородний геополітичний фактор. Тому можна зрозуміти й невдоволення російських політиків тим, що їх залишають без підтримки колишні «брати» по союзній комуналці. Тут дуже важливі ходи у відповідь з боку Заходу. Колишній міністр оборони К. Уайнбергер якось жартома кинув: «Доозброюємо СРСР до смерті» і був недалекий від істини. Але, як на мене, він забув головне: в ракетній гонці переможців не буває. Тож західні політики повинні усвідомити, що масло все-таки краще за гармати, згадати, що йдеться не про мастило для військової техніки і почати роззброюватися.

Другий фактор — моральний. Про мораль у політиці говорити, звичайно, важко, але можна. І, на мою думку, це стосується знову-таки україно-російської військової політики. Мораль у політиці — це певною мірою закон. До власних збройних сил ми йдемо різними шляхами. Україна спершу створила й продовжує створювати законодавчу базу для власної армії, а вже потім формувати конкретні підрозділи. Росія ж знову топить наміри в словесній піні. Навіщо? Це, мені здається, сьогодні запитання запитань. Просто якось негарно виходить, бо не відверто. А приховане — завжди підозріле...

Володимир СКАЧКО, парламентський кореспондент «Голосу України».

Телеграфним рядком з Ужгорода

КОРДОНИ В ТРАНСІ

Ідея транскордонної співпраці України, Польщі, Угорщини та Чехо-Словаччини обговорена на зустрічах, що відбулися в містах Міхаловце (ЧСФР), Ужгороді й Кросно (ПР). Підписано заключне комюніке, визначаються можливості відкриття єдиного банку співробітництва та ділової інформації.

ЗІПСОВАНА ДОПОМОГА

Німецька фірма «Хіпп» закупила 20 тонн ковбасних виробів, а водії польсько - голландської організації доставили їх до Ужгорода. Проте продукти виявилися зіпсованими, що офіційно підтвердила санітарна служба обласного центру. Фірма «Хіпп», яка, до речі, планує створити на Закарпатті підприємство по виробництву дитячого харчування, розпочала слідство.

Б'ЮТЬ ПРОКУРОРІВ

Майже тиждень «пасли» одного з працівників обласної прокуратури невідомі злочинці. Зрештою, вранці перед виїздом на роботу дочекалися його в під'їзді будинку і завдали тяжких тілесних пошкоджень. Прокурор знаходиться в лікарні.

Микола ГОРВАТ.

Реалії

У ХАРКОВІ БУНТУЮТЬ

Близько 500 харків'ян минулої середи «взяли штурмом» будинок міськвиконкому. Натовп перекрив рух громадського транспорту на площі перед міськвиконкомом, вимагаючи зустрічі з його головою Є. Кушнарьовим.

Щонайменше рік тому пайщики десятків житлобудівельних кооперативів мали стати новоселами. Час минув, а люди залишилися без грошей і без житла, без перспективи. Якщо спочатку квадратний метр кооперативного житла коштував у середньому 230 карбованців, то сьогодні — 6—7 тисяч. Тож люди в розпачі. Претензії щодо компенсації їхніх непередбачених витрат, на мій погляд, справедливі.

Торік, до речі, сесія міськради своїм рішенням частково відшкодувала збитки. Та хто компенсує теперішню космічну різницю між обіцяною ціною житла та нинішньою його вартістю, невідомо. Все, що пообіцяв голова міськвиконкому, — надіслати офіційні листи до Верховної Ради, Кабінету міністрів та міністерства фінансів.

Натовп пригрозив через тиждень знову зібратися біля стін міськвиконкому. Та, напевне, Харків чекає ще один бунт — без ліфтів залишилися тепер уже власники кооперативних квартир. До 80 карбованців з квартири за ліфт, вважають вони, це вже занадто.

Микола КОСИЙ.

Харків.

«КРАСА—ПЕРСОНАЖ ІСТОРІЇ»

Виставки

Ці слова Олександра Довженка ніби по-новому зазвучали на виставці творів київського художника-графіка Мар'яна Маловського, що відкрита в селищі Тиврів Вінницької області, на батьківщині майстра. Рятуючи красу, ми рятуємо свої душі, вважає художник. Така думка крізнить і в його творах. А, головне, її відчули й зрозуміли земляки. Що може бути важливішим для автора?

Акварельні малюнки, ліноритні ілюстрації до творів українських письменників, галерея портретів діячів культури... Уважні сільські глядачі належно оцінили їх вишуканість, майстерність. І це не дивно. Творчість Мар'яна Маловського живиться народними витоками.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Вінницька область.

Мар'ян Маловський. П. Тичина — автор поезій «У космічному оркестрі». «Перемога». До поезії Лесі Українки.

У Національному банку України

Національним банком України 20 лютого 1992 року встановлюються такі курси карбованця до іноземних валют

За одиницю іноземної валюти	Офіційний (в карбованцях)	Ринковий (в карбованцях)
100 австралійських доларів	43.17	7548.00
100 австрійський шилінгів	5.03	880.00
100 фунтів стерлінгів	101.93	17820.00
1000 бельгійських франків	17.20	3008.00
100 німецьких марок	35.40	6188.00
100 голландських гульденів	31.46	5500.00
100 датських крон	9.15	1600.00
10000 італійських лір	4.72	825.00
100 канадських доларів	48.24	8433.00
100 норвезьких крон	9.04	1581.00
100 доларів США	57.20	10000.00
100 фінських марок	12.99	2271.00
100 французьких франків	10.40	1817.00
100 шведських крон	9.77	1707.00
100 швейцарських франків	39.38	6885.00
1000 японських ієн	4.51	789.00
100 екю	72.48	12671.00
1000 іспанських песет	5.63	984.00

...І на чорному ринку

БАНК: МОЯ ХАТА СКРАЮ

Як ми й прогнозували в попередніх оглядах, курс карбованця щодо долара минулого тижня продовжував зростати. У неділю на чорному ринку Києва курс продажу долара США складав 85—88 карбованців, причому пропозиція явно перевищувала попит.

Отже, тенденція, що виявилася приблизно на початку лютого, знецінює нагромадження у іноземних валютах, зроблені перед лібералізацією цін. Серед факторів, що спричинили такий «стрибок» карбованця, спеціалісти називають перманентну валютну інтервенцію Центрального банку Росії. Як відомо, він поставив собі за мету збити нереалістичний курс долара у безготівкових розрахунках, що, звичайно, не могло не позначитися й на загальній кон'юнктурі розрахунків готівкою (переважна більшість яких відбувається на чорному ринку).

Втім, ми знову відчуваємо на собі тиск більш розвинутого і динамічного (як з огляду на кількість валютних ділків великого масштабу, так і через наявність відповідної інфраструктури) московського ринку. Там долар коштував у середньому 60—70 карбованців, причому деякі комерційні банки навіть припинили продаж валюти населенню. Таке може бути тільки в СНД і наводить на думки щодо чиєїсь гри. Проте у країнах Балтії валюта ще дешевша.

І знову ж таки незрозумілу позицію демонструє Національний банк України, взявши за приклад поведінку відомого птаха, який ховає голову у пісок (таблиця офіційних курсів наводиться вище). Як бачимо, ці офіційні курси дедалі більше різняться від реальних, але сьогодні вже в інший бік: карбованець в Національному банку нині коштує менше, ніж на чорному ринку (місяць тому було навпаки). Тож лишається незрозумілим: хоче провідна фінансова установа України карбованець «підняти», «опустити» чи її це взагалі не обходить. Мабуть, слід виробити хоч якусь власну політику.

Відсутність такої спричинила також різке падіння на чорному ринку курсу купона (таблиці ж офіційних курсів Національний банк, мабуть, засоромившися, не дає). Минулої неділі безномерний український платіжний засіб йшов у Києві один до одного з карбованцем СНД, а у Львові, за деякими даними, коштував 75 паперових копійок. Проте пересічний металевий карбованець із зображенням В. І. Леніна коштує 4—5 паперових. Але, повертаючись до купонів, можна стверджувати: експеримент був сміливий, через це й провалився. Тож нині можна чітко прогнозувати подальше знецінення валюти з княжною Либідь.

Щодо кави, чаю та іншого типового ширвжиткового асортименту, то карбованцеві ціни тут теж дещо знизилися. Причиною, на думку спостерігачів, знову ж таки є Москва — там все набагато дешевше.

Отже, в ситуації, що склалася, можна порекомендувати Національному банку або взагалі припинити визначення офіційного курсу валют щодо карбованця (про купон вже не йдеться), або чорним по білому написати: 1 долар дорівнює, скажімо, 50-ти карбованцям. Зважаючи на те, що обмін за офіційним ринковим курсом і дотепер ніхто нашим громадянам не гарантував, казні це не зашкодить. Але чорний ринок додатково деморалізує, і курс карбованця зростатиме. Шкода, звичайно, що не гривни, та, може, це зробить умови її введення більш сприятливими.

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

СТАРІ ПР

За даними переписів населення 1979 і 1989 років чисельність молоді зменшилась з 11 до 10,1 мільйона чоловік, тобто з 22,2 до 19,7 відсотка. Наслідком цього явища є загальне «постаріння» населення України. Непрацездатних стає більше, ніж працездатних.

Гострою залишається і проблема підготовки фахівців різного профілю та використання їх трудового потенціалу за призначенням. У 1989 році кількість молодих людей, що отримали вищу та середню спеціальну освіту, сягнула 95 відсотків від загальної кількості працюючої молоді. Разом з тим, вибіркові обстеження випускників 1985—1987 років, показали, що за станом на 1 січня 1988 року 46,6 відсотка молодих спеціалістів працює не за фахом, 61 відсоток — не отримали житла. Плинність кадрів серед робітників промисловості у віці до 30 років

майже у
старших
Підвищ
проблем
стартові
сім'ї. По
шлюбу т
відносин
високі.
ливих ек
року на
припадал
ночас сп
кий рівен
В Укр
ка серед
— 3,2
перепису
ку). Пос
нодітн
загал
дітьми
нодітні с
сотків н
діти мол
1990 ро
них на

Зверніть увагу

«ЛІТЕРАТУРНА СКАРБНИЦЯ»

Фонд «Літературна скарбниця» ставить на меті підтримку талантів в умовах ринкових відносин. Кошти Фонду складатимуться із пожертвувань приватних осіб, внесків підприємств, фірм, громадських організацій, з відрахувань від прибутків товариства «Слово», яке започатковує Фонд.

Рада Фонду, до якої увійшли авторитетні письменники, видавці, стежитиме за тим, щоб всі гроші були використані лише для допомоги талановитим авторам: на премії за кращі книги і публікації, стипендії під заявлені твори на конкурсній основі, видання коштом «Літературної скарбниці» альманахів, збірок, перших книжок молодих авторів, принципово новаторських творів. Добродійні внески до «Літературної скарбниці» не обкладатимуться державним податком. Інформація про пожертвування на підтримку літературних талантів і роботу Фонду регулярно публікуватиметься у пресі.

Наш розрахунковий рахунок: 114263 у Київській міській дирекції Укрсоцбанку, МФО 322012, Спілка письменників, «Літературна скарбниця».

Ми вдячні вам за ваш ласкавий відгук на наше звернення, за ваш благодійний внесок на розвиток української літератури, за допомогу молодим талановитим авторам.

Спілка письменників України.
Добродійний фонд «Літературна скарбниця».

Коротко

З ГРИФОМ «СЕКРЕТНО»

До кінця нинішнього року працюватиме у Музеї історії Києва виставка «Чорнобиль: факти і документи». Крім листів померлих ліквідаторів та рідкісних фотознімків, на виставці експонується чимало й офіційних документів, які забороняли говорити людям правду про Чорнобиль.

Микола ХРІЄНКО.

ХТО

За
роду
хував ог
торични
не вихо

Біля
залі Ло
директ
чук.
її до
тисяч
Подій
18-проце
тування
ня заста
від несп
навіть р
во, пере
кати є в
гаторазо
на спож
мкої ін
бардів
скажу б
обхідніс
чі в

ЯК

Неспо
спроба
сходу
лінки і
госпу і
Голован
Вранці
ловили
ради і
питання
водитьс
кур».
Коли
правлін

ПР

— н
ріало
— н
— н
грузо
— н
ських р
С з
адрес
Теле
Теле
Фак

...АЖ ІСТОРІЇ»

...може / ...автора? / ...ки, ліно- / ...о творів / ...иків, га- / ...ів куль- / ...ькі гля- / ...и їх ви-

шуканість, майстерність. І це не дивно. Творчість Мар'яна Маловського живиться народними витоками.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Вінницька область.

Мар'ян Маловський. П. Тичина — автор поезій «У космічному оркестрі», «Перемога». До поезії Лесі Українки.

...нку України

...го 1992 року встановлюються ... іноземних валют

...німецьких марок	35.40	6188.00
...голландських гульденів	31.46	5500.00
...датських крон	9.15	1600.00
...італійських лір	4.72	825.00
...канадських доларів	48.24	8433.00
...норвезьких крон	9.04	1581.00
...доларів США	57.20	10000.00
...фінських марок	12.99	2271.00
...французьких франків	10.40	1817.00
...шведських крон	9.77	1707.00
...швейцарських франків	39.38	6885.00
...японських ієн	4.51	789.00
...екю	72.48	12671.00
...іспанських песет	5.63	984.00

...ринку

...АТА СКРАЮ

...карбован- / ...остати. У / ...ара США / ...вно пере-

...зрозумілу / ...Націо- / ...и, взявши / ...відомого / ...ову у пі- / ...х курсів / ...бачимо, / ...далі біль- / ...ьних, але / ...бік: кар- / ...ному бан- / ...е, ніж на / ...ць тому / ...лишається / ...провідна / ...України / ...», «опус- / ...не обхо- / ...д виро- / ...у політи-

...ричинила / ...на чорно- / ...а (таблиці / ...аціональ- / ...сороміз- / ...неділі / ...ький пла- / ...цеві ціни / ...ам СНД, / ...ими дани- / ...ровких ко-

пійок. Проте пересічний металевий карбованець із зображенням В. І. Леніна коштує 4—5 паперових. Але, повертаючись до купонів, можна стверджувати: експеримент був сміливий, через це й провалився. Тож нині можна чітко прогнозувати подальше знецінення валюти з княжною Либідь.

Щодо кави, чаю та іншого типового ширвжиткового асортименту, то карбованцеві ціни тут теж дещо знизилися. Причиною, на думку спостерігачів, знову ж таки є Москва — там все набагато дешевше.

Отже, в ситуації, що склалася, можна порекомендувати Національному банку або взагалі припинити визначення офіційного курсу валют щодо карбованця (про купон вже не йдеться), або чорним по білому написати: 1 долар дорівнює, скажімо, 50-ти карбованцям. Зважаючи на те, що обмін за офіційним ринковим курсом і дотепер ніхто нашим громадянам не гарантував, казні це не зашкодить. Але чорний ринок додатково деморалізує, і курс карбованця зростатиме. Шкода, звичайно, що не гривни, та, може, це зробить умови її введення більш сприятливими.

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ.

СТАРІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ

Цифровий калейдоскоп

За даними переписів населення 1979 і 1989 років чисельність молоді зменшилась з 11 до 10,1 мільйона чоловік, тобто з 22,2 до 19,7 відсотка. Наслідком цього явища є загальне «постаріння» населення України. Непрацездатних стає більше, ніж працездатних.

Гострою залишається і проблема підготовки фахівців різного профілю та використання їх трудового потенціалу за призначенням. У 1989 році кількість молодих людей, що отримали вищу та середню спеціальну освіту, сягнула 95 відсотків від загальної кількості працюючої молоді. Разом з тим, вибіркові обстеження випускників 1985—1987 років, показали, що за станом на 1 січня 1988 року 46,6 відсотка молодих спеціалістів працює не за фахом, 61 відсоток — не отримали житла. Плинність кадрів серед робітників промисловості у віці до 30 років майже утричі вища, ніж у старших за віком.

Підвищеною гостротою проблем характеризуються стартові стадії формування сім'ї. Показники вступу до шлюбу та розриву шлюбних відносин в Україні порівняно високі. Навіть за несприятливих економічних умов 1990 року на 1 тисячу населення припадало 9,3 шлюбів. Водночас спостерігається і високий рівень розлучень — 3,7.

В Україні порівняно низька середня величина сім'ї — 3,2 чоловіки (за даними перепису населення 1989 року). Посилюється явище однодітн... та безд...сті. У загал... структу... мей з дітьми 52,1 відсотка — однодітні сім'ї. А понад 80 відсотків новонароджених — це діти молодої сім'ї. Уже у 1990 році кількість народжених на тисячу населення складала 12,7 дітей і була найнижчою серед суб'єктів колишнього СРСР.

Найгострішою проблемою молоді є житлова. Лише до 7 відсотків молодих сімей на час вступу до шлюбу мають окреме житло. Майже половина молодих сімей, що перебувають у шлюбі до 5 років, проживають з батьками та іншими родичами. Середня забезпеченість члена молодої сім'ї житловою площею залишається значно меншою порівняно із загальною забезпеченістю житлом населення України. І це в той час, коли народження дітей зміщується на все більш молодий вік подружжя.

Насамперед необхідно створити умови, за яких молодь сама зможе піклуватись про свій життєвий рівень, сама заробляти, не чекаючи субсидій з боку батьків чи держави. Проте поміркована державна молодіжна політика, перерозподіл витрат і пільг, надання молоді допомоги зможуть не тільки пом'якшити становище, а й створити умови, за яких молодь зможе вирішувати свої проблеми власною працею.

Формування ринку праці вимагає збільшення інвестицій в людину, тобто підвищення рівня соціального захисту та матеріального забезпечення процесу відтворення населення.

Тому створення, підняття рівня та посилення динамізму системи пільгового кредитування молоді і молодих сімей слід розцінювати як один із пріоритетних напрямків економічної, соціальної та демографічної політики України.

Володимир ЯКОВЕНКО, старший науковий співробітник УкрНДІ проблем молоді.

Зверніть увагу

«ЛІТЕРАТУРНА СКАРБНИЦЯ»

Фонд «Літературна скарбниця» ставить на меті підтримку талантів в умовах ринкових відносин. Кошти Фонду складатимуться із пожертвувань приватних осіб, внесків підприємств, фірм, громадських організацій, з відрахувань від прибутків товариства «Слово», яке започаткувало Фонд.

Рада Фонду, до якої увійшли авторитетні письменники, видавці, стежитиме за тим, щоб всі гроші були використані лише для допомоги талановитим авторам: на премії за кращі книги і публікації, стипендії під заявлені твори на конкурсній основі, видання коштом «Літературної скарбниці» альманахів, збірок, перших книжок молодих авторів, принципово новаторських творів. Добродійні внески до «Літературної скарбниці» не обкладатимуться державним податком. Інформація про пожертвування на підтримку літературних талантів і роботу Фонду регулярно публікуватиметься у пресі.

Наш розрахунковий рахунок: 114263 у Київській міській дирекції Укрсоцбанку, МФО 322012, Спілка письменників, «Літературна скарбниця».

Ми вдячні вам за ваш ласкавий відгук на наше звернення, за ваш благодійний внесок на розвиток української літератури, за допомогу молодим талановитим авторам.

Спілка письменників України.
Добродійний фонд «Літературна скарбниця».

Коротко

З ГРИФОМ «СЕКРЕТНО»

До кінця нинішнього року працюватиме у Музеї історії Києва виставка «Чорнобиль: факти і документи». Крім листів померлих ліквідаторів та рідкісних фотознімків, на виставці експонується чимало й офіційних документів, які забороняли говорити людям правду про Чорнобиль.

Микола ХРІЄНКО.

ХТО БІЛЯ «МОШНИ»? «МОШЕННИКИ»?

За...ння, звіс...ізкувате, але в устах засмиканого народу ...ля дверей к...ського Ломбарду, на які хтось прицвяхував оголошення «Грошей немає», воно виглядало майже риторичним. Репортаж з місця події у традиційному розумінні не виходив...

Біля віконця, у величезній залі Ломбарду стояла його директ... Людмил... Меленчук. ...іно каси... оставив її до ...дома, що г...вки — ...тисяч шістдесят.

Подейкують, підписуючи 18-процентні ставки за користування позикою і зберігання заставлених речей, вона від несподіваного потрясіння навіть розплакалась. Можливо, перебільшують. Але плакати є від чого. В період багаторазового зростання цін на споживчому ринку і стрімкої інфляції послуги ломбардів стали соціальною, скажу більше, життєвою необхідністю. Адже несуть речі в ...мбард не б...ри і підприємці, а пенсіонери, студенти, інваліди Великої Вітчизняної та афганської...

Здебільшого, чотирьох місяців, що відпущено для покриття заборгованості і викупу заставленої речі, їм не вистачає, щоб зібратися з грошима, і тоді...

Сімейних таємниць і особистих драм чимало. Її-право, варто загострити питання про необхідність непорушного централізованого кредитування державних ломбардів усіх рівнів, аби той самий київський Ломбард не зачиняв дверей перед носом клієнтів. Ніби платить за користування кредитами по зростаючих ставках він справно, і гроші в Печерському відділенні Укрсоцбанку замовляє вчасно, але ніяк не може одержати свої 45 мільйонів карбованців на квартал. І, завважте, карбованців, а не купонів, оскільки розрахунки з населенням провадяться «дерев'яними».

— Вчора ось клієнтка, кандидат наук,— розповідає Людмила Тимофіївна Меленчук, — яка опікає дитину батьків-алкоголіків, слізно просила прийняти речі під заставу: нема за що викупити купони. А допомогти їй несила. Ми, як ніхто інший, тісно пов'язані з долями людей. Невже там, нагорі, це незрозуміло?!

Сергій ВЛАД.

Що почому!

Оказії

ЛЮДИ ЛЮБЛЯТЬ, ЯК БАГАТІ ПЛАЧУТЬ

Несподіванкою обернулася спроба провести в один день сходку жителів села Журавлинки і збори місцевого колгоспу імені Чкалова, що в Голованівському районі. Вранці люди зійшлися, вислонили недовіру голові сільради і вирішили винести це питання на сесію. Потім, як водиться, оголосили «перекур».

Коли ж після перерви правлінці зайшли до залу, щоб розпочати збори, там було порожньо. Люди кинулися по хатах до телевізорів, на екранах яких демонструвався фільм «Багаті теж плачуть». Селяни, певне, подумали, що краще подивитися, як ллють сльози заморські товстосуми, ніж самим журитися над колгоспними проблемами.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Це ж треба!

ФОКУС НЕ ПРОЙШОВ

Дефіцит пального нече зараз на кожному кроці. Тому зрозуміло, із яким великим нетерпінням гайсинчани чекали спецвантажу — 280 тонн бензину. Та замість радості прийшло гірке розчарування. В цистернах, які надійшли з Кременчука, виявилась звичайнісінька вода. Трохи раніше подібне трапилося і на Вінницькій нафтобазі: 30 тонн H_2O довелося транспортувати назад — до кременчуцького заводу-відправника.

Компетентна комісія, до складу якої ввійшли і народні депутати, спробувала знайти винуватців. Марно, на підприємстві це трактували, як прикру помилку. Й одразу пообіцяли виправити її і збитки покрити.

Таку інформацію подала міська газета «Резонанс».

Валерій ЛАЗАРЕНКО,

Вінниця.

МОВ...

При Буди... завершуєтьс... вивчення ук... бовці протя... муть украї... команди, а й... вий запас.

зареєстрова... на Чернігівс... вослужбовці... країн СНД. ... Тбілісі, Баку... лов, 40 відс... нігова з при... громадянськ... відсотків — ... ження, що ... раїнських ю... України при...

В основн... стають на ... пункту їх на...

Узбеки, аз... всього пон... вих — дня... дістю з гар... ні республік...

РОСТ...

У Н-ськом... дня одержує...

ЙОГО...

У Львові ... лейні торж... 100-річчю в... ня Патріар... греко-католи... Йосифа Слі... перед ним... ідеологія сп... ім'я Патріа... лила подв... ність видат... ного, педаго...

Йосиф Сл... на Тернопіл... був ректоро... мінарії, а ... словської а... на розділе... Української... кої церкви ... ків у сталі... і там займ... ницькою ді... вийшов на ... Відтоді обр... роздвоєння... його прийм... державні ... увесь христ... тут, на Ба... вали за... з...

У серпні ... ні останки ... перевезені ... ховані у Л... ювілею в М... гії відбулас... організ... бою УГКЦ... карій і ...

Леоніда ...

ГОЛОС України

...БЛЕМИ МОЛОДІ

...фровий калейдоскоп

..., ніж у ... гостротою ...ризуються ...рмування ...ступу до ...шлюбних ...порівняно ...несприят-...мов 1990 ...аселення ...бів. Вод-...я і висо-...ь — 3,7. ...но низь-...ля сім'ї ...а даними ...1989 ро-...вище од-...ості. У ...мей з ...а — од-...д 80 від-...х — це ...Уже у ...народже-...аселення

складала 12,7 дітей і була найнижчою серед суб'єктів колишнього СРСР.

Найгострішою проблемою молоді є житлова. Лише до 7 відсотків молодих сімей на час вступу до шлюбу мають окреме житло. Майже половина молодих сімей, що перебувають у шлюбі до 5 років, проживають з батьками та іншими родичами. Середня забезпеченість члена молодої сім'ї житловою площею залишається значно меншою порівняно із загальною забезпеченістю житлом населення України. І це в той час, коли народження дітей зміщується на все більш молодий вік подружжя.

Насамперед необхідно створити умови, за яких молодь сама зможе піклуватись про свій життєвий рівень, сама заробляти, не чекаючи субсидій з боку батьків чи держави. Проте поміркована державна молодіжна політика, перерозподіл витрат і пільг, надання молоді допомоги зможуть не тільки пом'якшити становище, а й створити умови, за яких молодь зможе вирішувати свої проблеми власною працею.

Формування ринку праці вимагає збільшення інвестицій в людину, тобто підвищення рівня соціального захисту та матеріального забезпечення процесу відтворення населення.

Тому створення, підняття рівня та посилення динамізму системи пільгового кредитування молоді і молодих сімей слід розцінювати як один із пріоритетних напрямків економічної, соціальної та демографічної політики України.

Володимир ЯКОВЕНКО, старший науковий співробітник УкрНДІ проблем молоді.

— Вісті з зимових квартир —

МОВА — ТЕЖ ЗБРОЯ

При Будинку офіцерів обласного центру завершується набір до групи прискореного вивчення української мови. Військовослужбовці протягом чотирьох місяців вивчатимуть українською не лише відповідні команди, а й правопис, поповнять словниковий запас.

418 ДЕЗЕРТИРІВ

зареєстровано за два з половиною місяці на Чернігівському збірному пункті військовослужбовців. Вони прибувають з Росії та країн СНД. Деяких матері привозять з Тбілісі, Баку. Як повідомив капітан В. Козлов, 40 відсотків втікачів прибуває до Чернігова з причин небажання брати участь у громадянській війні на Закавказзі, ще 45 відсотків — через всілякі образи, приниження, що почастішали у ставленні до українських юнаків після складання воїнами України присяги.

В основному всі дезертири добровільно стають на військовий облік. Із збірного пункту їх направляють у військові частини.

ДОДОМУ!

Узбеки, азербайджанці, казахи, вірмени — всього понад 2500 сержантів, рядових — днями виїхали з неприхованою радістю з гарнізону «Десна» служити у рідні республіки.

РОСТИМУТЬ БОГАТИРЯМИ

У Н-ському танковому полку солдат щодня одержує 400 грамів чорного і 450 грамів білого хліба, 175 грамів м'яса, 30 грамів масла, 70 грамів цукру, щотижня — 4 яйця і 200 грамів молока та інші продукти. Як зазначив заступник командира танкового полку по роботі з особовим складом О. Щербилін, у 1992 році раціон воїна поліпшився і збільшився. Перебоїв у забезпеченні військової частини продуктами немає.

ПРИСЯГАЄ ЗАПАС

У лютому розпочнуть складати присягу солдати, сержанти та офіцери запасу всієї області. Урочистості з цього приводу відбудуться на Красній площі Чернігова. У військових квитках робитиметься запис: «Військову присягу на вірність Україні склав».

ОФІЦЕРСЬКІ НОВОСІЛЛЯ

250 офіцерів перебувають на квартирній черзі в обласному центрі. Торік понад 50 військовослужбовців одержали житло. У зв'язку з активізацією діяльності місцевої організації Спілки офіцерів України влада уважніше ставиться до проблем безквартирних військових. Незабаром поліпшить житлові умови ще одна група офіцерів-першочерговиків.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

...Я «МОШНИ»? «МОШЕННИКИ»?

...ізкувате, але в устах засмиканого на ...ського Ломбарду, на які хтось прицвя... ...рошей немає», воно виглядало майже ри... з місця події у традиційному розумінні

...личезній ...а його ...Мелен-...ставив ...вки — ...писуючи ...корис-...беріган-...і, вона ...грясіння ...Можли-...але пла-...ріод ба-...ня цін ...і стрі-...лом-...альною, ...вою не-...ють ре-...ри і

підприємці, а пенсіонери, студенти, інваліди Великої Вітчизняної та афганської...

Здебільшого, чотирьох місяців, що відпущено для покриття заборгованості і викупу заставленої речі, їм не вистачає, щоб зібратися з грошима, і тоді...

Сімейних таємниць і особистих драм чимало. Їй-право, варто загострити питання про необхідність непорушного централізованого кредитування державних ломбардів усіх рівнів, аби той самий київський Ломбард не зачиняв дверей перед носом клієнтів. Ніби платить за користування кредитами по зростаючих ставках він справно, і гроші

Що почому!

в Печерському відділенні Укрсоцбанку замовляє вчасно, але ніяк не може одержати свої 45 мільйонів карбованців на квартал. І, заввачте, карбованців, а не купонів, оскільки розрахунки з населенням проводяться «дерев'яними».

— Вчора ось клієнтка, кандидат наук, — розповідає Людмила Тимофіївна Меленчук, — яка опікає дитину батьків-алкоголіків, слізно просила прийняти речі під заставу: нема за що викупити купони. А допомогти їй несила. Ми, як ніхто інший, тісно пов'язані з долями людей. Невже там, нагорі, це незрозуміло?!

Сергій ВЛАД.

— Пам'ять —

ЙОГО ВИЗНАВАЛИ ПРЕЗИДЕНТИ

У Львові відбулися ювілейні торжества, присвячені 100-річчю від дня народження Патріарха Української греко-католицької церкви Йосифа Сліпого. Ми у боргу перед ним, бо радянська ідеологія спотворювала добре ім'я Патріарха, перекреслила подвижницьку діяльність видатного теолога, ученого, педагога.

Йосиф Сліпий народився на Тернопільщині, у Львові був ректором Духовної семінарії, а згодом — Богословської академії. Він сповна розділив трагічну долю Української греко-католицької церкви — провів 18 років у сталінських таборах, і там займаючись священицькою діяльністю. В'язень вийшов на волю у 1963 році. Відтоді образ його зазнав роздвоєння. За кордоном його приймали президенти, державні діячі, шанував увесь християнський світ. А тут, на Батьківщині, таврували за... зраду.

У серпні цього року тлінні останки Патріарха будуть перевезені із Рима і перезаховані у Львові. З нагоди ювілею в Музеї історії релігії відбулася прес-конференція, організована прес-службою УГКЦ. Генеральний вікарій і канцлер Львівської архієпархії отець доктор Іван Дацько грунтовно змалював шлях вченого, автора праць з історії мистецтва, філософії, права. Злука церкви і освіти — ось стрижень подвижницької діяльності Йосифа Сліпого. Він заснував Український католицький університет у Римі, врятував Український вільний університет у Мюнхені, заплативши майже мільйон марок за будинок, де знаходиться цей навчальний заклад. На виставці у Музеї історії релігії репрезентовані унікальні листи Йосифа Сліпого до сестри, до Сталіна, інші матеріали.

У соборі Святого Юра відбулась архієрейська Служба Божа, а в театрі опери та балету — великий святковий концерт. Нині є потреба і нагода осмислити пророчий заповіт Йосифа Сліпого, в якому він зазначив, що пасивне підпорядкування чужій волі і безумне бунтарство проти свого — то риси, притаманні нашим землякам. Либонь, найліпше вшанування пам'яті Патріарха — то покаяння і осмислення дороги до храму України-матері.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львів.

ТРАГЕДІЯ НА ТРАСІ

21 лютого о 17-й годині 10 хвилин на трасі Київ — Санкт-Петербург в селі Семиполках Броварського району Київської області стався трагічний випадок. Автомобілем ВАЗ-2106 (державний номер Р 08—30 КХ), за кермом якого був народний депутат України Левко Лук'яненко, збито жительку села Семиполок пенсіонерку Раїсу Петрівну Мишко.

Очевидець Світлана Лаліза бачила, як справа наліво проїжджу частину дороги перебігала Р. Мишко, дивлячись у зворотний бік траси. У цей час ліворуч, з боку Києва, С. Лаліза помітила автомобіль «Жигулі», який рухався на невеликій швидкості.

Пасажирка автомобіля Наталя Іванівна Лук'яненко пояснила, що під час руху, не доїжджаючи до автобусної зупинки села Семиполок, побачила, як праворуч на відстані одного-двох метрів прямо на автомобіль бігла жінка і дивилася у зворотний бік. Цієї миті стався удар.

Він був смертельним.

На місце аварії група працівників Київського обласного УВС прибула майже через чотири години після виклику, оскільки неможливо було вчасно знайти експерта та бензин для міліцейського автомобіля. Але зафіксувати місце пригоди як слід теж не вдалося, бо, виявляється, міліція не має батарейок живлення для фотоблицу.

Броварським райвідділом внутрішніх справ Київської області порушено кримінальну справу. Розслідування вестиме слідча група Київського обласного УВС.

Висловлюємо глибоке співчуття сім'ї загиблої. Разом з тим, чим би не закінчилося розслідування, глибоко співчуваємо і народному депутатові Л. Лук'яненку, на плечі якого ліг важкий тягар.

— Оказії —

...И ЛЮБЛЯТЬ, ...АТІ ПЛАЧУТЬ

...ернулася ...н день ...Журав-...го кол-...що в ...районі. ...я, вис-...зі сіль-...сти це ...гім, як ...«пере-...ерерви ...залу.

щоб розпочати збори, там було порожньо. Люди кинулися по хатах до телевізорів, на екранах яких демонструвався фільм «Багаті теж плачуть». Селяни, певне, подумали, що краще подивитися, як ллють сльози заморські товстосуми, ніж самим журитися над колгоспними проблемами.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

Це ж треба!

ФОКУС НЕ ПРОЙШОВ

Дефіцит пального нече зараз на кожному кроці. Тому зрозуміло, із яким великим нетерпінням гайсинчани чекали спецвантажу — 280 тонн бензину. Та замість радості прийшло гірке розчарування. В цистернах, які надійшли з Кременчука, виявилась звичайнісінька вода. Трохи раніше подібне трапилося і на Вінницькій нафтобазі: 30 тонн H_2O довелося транспортувати назад — до кременчуцького заводу-відправника.

Компетентна комісія, до складу якої ввійшли і народні депутати, спробувала знайти винуватців. Марно, на підприємстві це трактували, як прикру помилку. Й одразу пообіцяли виправити її і збитки покрити.

Таку інформацію подала міська газета «Резонанс».

Валерій ЛАЗАРЕНКО.
Вінниця.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ПОГОДА

У найближчі дві доби на Україні місцями пройдуть невеликі опади. Вітер переважатиме північно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура вдень 0—5 градусів тепла. Зночі від 2 градусів тепла до 4 морозу.

По Києву та області сьогодні вдень 25 лютого без істотних опадів. Вітер північно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 0—5 градусів тепла.

УРЯД І РИНКОВІ РЕФОРМИ

Хто має вести Україну шляхом ринкових реформ?

На це запитання є лише одна відповідь — влада. Законодавча, виконавча й судова. У кожної свої завдання і функції. Від їх виконання і залежить хода економіки — головного чинника ринкового реформаторства. І якщо на сьогодні Україна має вже значний пакет законів, які дають змогу переходити від командно-адміністративної системи до ринку, то виконавча влада відстає, а часом і гальмує їх впровадження в життя.

Які причини такого становища? З аналізом останніх подій і прогнозом на сторінках «Голосу України» виступають народні депутати Юрій СЕРБІН та Іван ЗАЄЦЬ.

ІСНУЄ ІНШИЙ ШЛЯХ

ЕКОНОМІКА України тяжко хвора, і хвороба посилюється, незважаючи на відчайдушні спроби боротьби з нею з боку уряду та парламенту. Чому це так? Безумовно, основна причина в тому, що перехід від державного капіталізму до різноманітних форм власності не може бути безболісним. Крім того, немає його програми, є лише помилки, які нам залишились від Горбачова і його команди.

Уряд і парламент відзначаються особливою непослідовністю, починає заражатися цією хворобою і Президент. Дійсно, як інакше можна оцінити прийняте парламентом рішення про те, що Президент потрібен для сильної виконавчої влади. Одночасно йому (Президенту) дали право вибору Прем'єр-міністра, тобто вибрали найгірший французький варіант. Користуючись цим, Президент просить собі незрозумілі повноваження не глави виконавчої влади, а людини, яка буде здійснювати тільки загальне керівництво.

Ще гірше справи з Програмою виходу з кризи. Ми кажемо, що при інфляції будемо індексувати доходи всьому населенню, і одночасно вимагаємо, щоб бюджет був бездефіцитним. А результат від цього такий же, як у поганого школяра, котрий, розв'язуючи задачу, одержує у відповіді два з половиною землекопи. Якщо ми дійсно бажаємо зробити бюджет бездефіцитним, то, насамперед, повинні відмовитись від індексації, допомогти не бідним, а тим, хто вже переступив межу убожіння.

Можна зробити так: заморозити заробітну плату, на 90 відсотків відмовитись від соціальних програм, позакривати дитсадки, припинити годувати безплатно дітей у школах, повністю припинити будівництво житла, лікарень та інших соціально-побутових об'єктів. Залишити тільки будівництво, яке потрібне для реконструкції підприємств, а отже, на 80 відсотків скоротити армію будівельників, яку потім буде дуже важко відновити. Паралельно на цей період треба створити сильну виконавчу владу, якою повинен керувати Президент через своїх представників на місцях. Ті мають узяти всі виконавчі функції в свої руки, ліквідувавши виконкоми місцевих Рад.

Тоді, жорстко проводячи на місцях програму роздержавлення та демонополізації, вивільнивши кошти підприємств від виконання соціальних програм, стимулюючи податками розширення і реконструкцію виробництва, ми поступово будемо виходити зі стану, в якому опинились.

Але давайте подумаємо, чи зможемо цю програму виконати? На мій погляд, ні, і не тільки через те, що не вистачить мужності. Народ цього нам не дозволить, бо всі ми, починаючи від Президента і закінчуючи народними депутатами, обіцяли: зробимо все, щоб життя не погіршувалось. Натомість жити людям дедалі важче. Існує й інший шлях, яким несвідомо почали йти. Це шлях індексації доходів, шлях дефіцитного бюджету.

При цьому ми повинні терміново скасувати 28-відсотковий податок з продажу, залишити відрахування на соціальне страхування та Чорнобиль на попередньому рівні, встановити такий податок з підприємств, щоб вони були зацікавлені в розширенні виробництва. Відмовитись від безглуздої ідеї, що гривна повинна «в'їхати» в нашу економіку на «білому коні», і, якомога швидше нагромадивши грошову масу, вводити її замість купонів. Бо купони — це ще не гроші. Ми повинні мати можливість контролювати емісію.

Впевнений, що якби ми до тих пір, поки не навчимось розробляти і розраховувати свої програми, не втручалися в економіку і не приймали б на рівні парламенту та уряду «загадкових» рішень, а все б пустили на самоплив, шкоди було б менше і криза була б не такою гострою. Більшість наших економічних рішень при впровадженні в життя заганяють у безвихідь і створюють додаткові проблеми у місцевих органів влади та керівників підприємств.

Тому тепер, на мій погляд, потрібно йти шляхом виконання варіанта, який викладений у цій статті, створити чітку програму, посадивши за її розробку думаючих людей з уряду, науковців, депутатів. Щоб вони в першу чергу розробили систему стимулюючих податків, після цього розрахували б дефіцитний бюджет і, якщо його дефіцит буде надмірний, вирішили, від яких соціальних програм нам треба відмовитись. Під цю програму запропонували б структуру державної влади та управління на час виходу з кризи, програму роздержавлення і приватизації, механізм ціноутворення. А до того намагатися нічого не чіпати, бо для лікування економічного організму, як і для лікування людини, головний принцип — «не нашкодь».

Юрій СЕРБІН,
народний депутат України.

БЕЗГОТІВКОВА ПУПОВИНА

ОЗНАЙОМИВШИСЬ з текстом доповіді В. Фокіна на сесії Верховної Ради 6 лютого 1992 року, перше, на що звертаєш увагу, це на ледь помітну невідповідність її назви змісту: якщо, згідно з назвою, звіт Кабінету міністрів повинен стосуватись соціального захисту населення і внутрішнього ринку України, то в самій доповіді йдеться про захист лише споживчого ринку. Таке звуження поняття «внутрішній ринок» дало можливість Вітольдові Павловичу однією фразою про вимушеність «з незалежних від України причин» кроку до переходу до лібералізації цін обійти ключове питання доповіді: чому Україна як незалежна держава позбавлена можливості проводити самостійну економічну політику, з чиєї вини не розроблена й не впроваджена система захисту її загального внутрішнього ринку? Отут-то й треба було б Вітольдові Павловичу пригадати власні дії по гальмуванню підготовки грошової реформи й розділити відповідальність за стратегічний прорахунок в економічній політиці з Національним банком України. До речі, Прем'єр-міністр даремно порушує питання перегляду рішення Верховної Ради про підпорядкування Національного банку: останній і так слухняно йде у фарватері політики Кабінету міністрів.

Друге, на що мимоволі звертаєш увагу, то це на зміст, який Прем'єр-міністр вкладає в саме поняття «захисту». Мова йде не про створення можливостей для проведення Україною власної економічної політики, а всього-на-всього про захист споживчого ринку від знецінених рублів (Прем'єр-міністр користується словом «карбованці», тож не переплутайте, читачу, з купонним карбованцем). Причому, якщо попередні версії купонної форми захисту були спрямовані на протидію надходження карбованців від покупців з інших держав, то її новий варіант — і від своїх громадян. Уряд устами Прем'єр-міністра сміливо ставить собі в заслугу те, що «Україні, як ніякій іншій державі співдружності, вдалося значною мірою блокувати величезну масу інфляційних карбованців, тобто захистити свій ринок як від «чужих», так і від своїх «дерев'яних грошей». Очевидно, уряди держав СНД краще знають, що таке ринок. Адже й у найпростішому його розумінні, як-то відносини куплі-продажу, він передбачає існування двох партнерів — продавця і покупця. Тому обмеження купівельної здатності останнього — це захист продавців, а не ринку як такого.

ТА це ще не всі новації уряду в проведенні політики «захисту». Якщо будуть послідовно втілені в життя викладки доповіді, то Україну очікує унікальне «досягнення» — «захист» споживчого ринку від товарів.

Справа в тому, що наприкінці лютого чи в березні пропонується здійснити фактично повну «купонізацію» відносин населення з підприємствами роздрібної торгівлі, громадського харчування і сфери послуг. При цьому, заявляє уряд, «ми виходимо з принципу, що обсяг випуску купонів в обіг повинен дорівнювати, а ще краще — бути трохи меншим, сумарної вартості наявних товарних ресурсів і послуг». У такий спосіб уряд сподівається подолати товарний дефіцит та забезпечити стійкість купона, завчасно відпрацювавши тим самим необхідні заходи, які б забезпечували стійкість майбутньої національної грошової одиниці. Важко збагнути, чому уявлення уряду про можливі шляхи стабілізації грошового обігу не йдуть далі від формули: сума цін товарів = об'єму грошей. Адже, здавалось би, кожна господиня може розтлумачити самому Прем'єр-міністрові, що вона намагається не потратити спочатку одержані доходи, а відкласти дещицю «про чорний день».

Нехтування об'єктивної необхідності накопичення купонів, як і всяких знаків, що виконують роль грошей, призведе до тяжких економічних наслідків. Товарна маса не зможе бути повністю продано. Торгівля не зможе знизити купонні ціни, як на це розраховує уряд, оскільки вона купує їх у виробників за «рублевими» цінами, а останні через безготівкову «пуповину» зв'язані з грошовим обігом та ринком Росії, в якому, як визнає Прем'єр-міністр, очікується нове підвищення цін. Сценарій майбутньої поведінки дійових осіб на споживчому ринку вже демонструє наш власний досвід купонного обігу: торгівля через обмеженість попиту не в змозі реалізувати товари, тож відмовляється купувати їх у виробників; останні, в свою чергу, перебуваючи в єдиному рублевому рублевому просторі СНД, не мають можливості знизити ціни і або зупиняють виробництво, або вишукують можливості для продажу своїх товарів на ринках, де попит населення не обмежений. Оскільки купонних карбованців для виробників не існує — вони виступають лише у формі готівки й функціонують тільки у відносинах між населенням і підприємствами торгівлі (коли здається купонна готівка в банк, на рахунок торгового підприємства зараховується сума безготівкових рублів у співвідношенні: 1 купонний карбованець = 1 безготівковому рублю; з виробниками торгівля вже розраховується рублями), то в якості таких і виступають ринки Росії та інших держав СНД. Не зрозуміло, чому явище «витоку» товарів за межі України, про прискорений розвиток якого з засобів масової інформації вже широко відомо, не згадане В. Фокіним серед негативних чинників застосування купонів?

РОЗВИТОК подій на сесії Верховної Ради, яка визнала діяльність уряду з соціального захисту населення і внутрішнього ринку України незадовільною, дозволяє попередити вказаний розвиток подій, зупинити сповзання економіки в прірву стагнації. Однак для цього, очевидно, потрібно внести зміни не тільки в склад уряду, але й у зміст його політики. Уряд повинен володіти економічною ситуацією в країні й відповідати за її розвиток, а не лише кивати на політику сусідньої держави. Пора вже остаточно віддати собі звіт у тому, що тільки проведення повноцінної грошової реформи, яка передбачає впровадження власних грошових знаків не тільки в готівковий, а й у безготівковий оборот, здатне вирішити завдання захисту ринкового простору України та стабілізації економіки республіки.

З проведенням такої реформи не можна зволікати. Потрібно позбутись ілюзії про можливість одночасного розв'язання таких різних проблем, як створення національного ринку та стабілізація грошового обігу. Перше завдання слід вирішувати на основі розповсюдження обігу купонного карбованця на безготівковий оборот України. За цивілізованого проведення цієї акції ніяких ускладнень у відносинах з іншими членами СНД не буде: можливість впровадження національних валют передбачена з моменту заснування самої співдружності. Переведення всього грошового обігу на основу купонного карбованця дасть змогу виявити реальні наслідки власної економічної політики уряду України та внести в цю політику корективи, необхідні для проведення стабілізаційної грошової реформи на основі гривен.

Досвід впровадження в обіг купонів багаторазового використання повинен бути повчальним для Верховної Ради і стосовно власної ролі у визначенні грошово-кредитної політики. Не можна надалі дозволяти Національному банку на свій розсуд визначати та проводити цю політику. Її основні напрями на конкретний період потрібно затверджувати, як це й передбачено Законом про банки і банківську діяльність, на сесії Верховної Ради. Необхідно перетворити Національний банк у дійовий орган, який забезпечить противагу практичним крокам уряду в питаннях, що стосуються грошово-кредитних відносин, і нейтралізує можливі непродуктивні заходи уряду в цій сфері.

Іван ЗАЄЦЬ,
народний депутат України.

Посівна

БЕНЗИНУ МАЛО...

Ще кілька років тому в усіх газетах від центру до райцентру зчинявся о цій порі неймовірний галас: рапортували про вивезення добрив «технологи» полів, сількори — про лютневі «вікна» й «гострі» сигнали, механізатори ставили техніку на лінійку готовності — відкривався грандіозний «фронт» весняно-польових робіт...

Ось як сьогодні реагували мої співрозмовники на запитання про підготовку до посівної.

— Уряд кинув село напризволяще,— з обуренням говорить генеральний директор облагропостачу Ю. Котолуп. — Я не вірю жодному слову Фокіна, котрий обіцяв, що поставки бензину, дизельного палива й мастил будуть нинішнього року на рівні минулого. Чи хоче хтось в уряді бачити катастрофу, що наближається разом з весною? Під реальною загрозою посівна. Посудіть самі. Щодоби сільському господарству області потрібно понад 750 тонн бензину, а маємо — 200. Звідки нагромаджувати запаси пального на сівбу? Чому це нікому, крім селянина, не болить?

Ще песимістичніший настрій «унизу», в колгоспах і радгоспах.

— «Вибили» сьогодні 9 тонн бензину,— розповідає голова колгоспу села Червона Слобода В. Рябенко.— Ціна — три тисячі карбованців за тонну. Вже не кажу про «данину», що стала обов'язковою. Маємо 56 тонн солярки. А нам лише для п'ятигектарних теплиць потрібно на сезон понад 500 тонн. Отже, доведеться забути про ранні овочі. Не впевнений, що вдасться як слід посіяти. Куди не кинься за пальним, всюди вимагають цукор, олію, м'ясо. Ну, виріжемо ми корови, віддамо м'ясо за бензин — що далі? Торік в області зменшилося поголів'я худоби на 88 тисяч голів. Це, якщо порівняти, зникло близько 32 господарств таких, як наше. Ми без упину наближаємося до прірви...

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

До відома Кабінету міністрів

«НОВИЙ ЗАКОРДОН» ДОПОМОЖЕ?

Їй-Богу, дуже сумніваюся, що нинішня весна рік нагодує. На підготовці до польових робіт як ніколи позначається гостра нестача запасних частин, акумуляторів, електродів, карбіду, автотранспортних машин, інструменту... Повна неясність, що з необхідного поставить нам Росія. Тамтешні промислові підприємства під усякими приводами відмовляються укладати договори або висувають такі зустрічні умови, задовольнити які силами однієї області неможливо.

Для побіжної ілюстрації: Рубцівський завод тракторних запчастин вимагає взамін сталь, поліефірну смолу, запірну арматуру, кобальт, олію, гречку, м'ясо. На КамАЗ і не потикайся без «лівої» готівки. Гомельський завод кормозаготівельних комбайнів пішов ще далі — плати валютою.

Утопія й те, що нам чимось допоможе новий закордон. Але є чим подивуватися в себе дома. Виробниче об'єднання «Київтракторотехдеталь» дасть фору будь-кому. Проект договору з цим підприємством має сім додатків, згідно з якими ми маємо поставити об'єднанню резистори й крабалки, металопрокат і радіотехніку, електроприлади й меблі, будматеріали й посуд, автомобільні шини й акумулятори, трактори й автомобілі, скло й причепи... Німіємо перед таким здирством. Хіба селяни це виробляють?

Тому господарства практично відмовилися від списання техніки: все що можна відновити, реставрується, в хід ідуть деталі й вузли ледь не з брухту. Чим і як можемо стимулюємо механізаторів за збереження техніки, продовження строків її експлуатації. З більшою ретельністю проводиться наладка машин, що, безумовно, дасть змогу підвищити якість польових робіт і зменшити витрати пального.

Життя поставило перед необхідністю розвивати власну мобільну ремонтну інфраструктуру. На підприємствах об'єднання «Облагротехсервіс» налагоджено виготовлення тракторних навантажувачів, агрегатів для міжрядного обробітку, причепів, крупорушок, подрібнювачів, кузовів до автомобілів, поліетиленової плівки, зварювальних електродів, товарних різців, більш як 50 видів запасних частин. Загалом же ми самотужки реставруємо 919 найменувань запчастин. Незабаром буде освоєно виробництво гідронасосів і гідроциліндрів, тепличних машин, водяних і вакуумних насосів, акумуляторів, пристосувань для збирання соняшника... Є принципова домовленість про кооперування з промисловими підприємствами області — Алчевським металургійним комбінатом, Сіверськодонецьким виробничим об'єднанням «Азот», «Луганськтепловозом», які також зацікавлені в перепрофілюванні окремих видів продукції.

Враховуючи, що можливості фермерів придбати техніку вкрай обмежені, при райагропостачах і ремонтно-транспортних підприємствах створюються прокатні пункти, які на договірних умовах обслуговуватимуть селянські господарства, а в разі необхідності і колгоспи та радгоспи.

Завдяки цій роботі, як показують розрахунки, зможемо підготувати грунт за три-п'ять днів, обсіятися ранніми зерновими за три-чотири дні, соняшником і кукурудзою за десять-п'ятнадцять днів, що цілком відповідає оптимальним строкам.

Конкретною переорієнтацією промисловості насамперед для потреб сільського господарства в межах України, по всьому видно, ніхто не займається. ХТЗ, завод «Південмаш» та інші підприємства все ще дивляться на чужих постачальників. Наші ж потуги на місцях дадуть змогу хіба що не вмерти, тільки не наїстися. На списаних колесах далеко не заїдемо.

Іван ВОЛОВИК,
генеральний директор луганського виробничого об'єднання «Облагротехсервіс», заступник начальника облсільгоспуправління.
Луганська область.

Самотужки намагаються лагодити техніку механізатори колгоспу імені Шевченка Деражнянського району Хмельницької області Адже кожний зайвий день простою в майстерні суттєво впливає на їхній заробіток.

Фото Укрінформ.

РЕСТАВРАТОРИ МИМОВОЛІ

Вдвоє менше порівняно з минулими роками списують нині в металобрухт тракторів, комбайнів, іншої старої техніки сільські механізатори Одещини й Миколаївщини. Бережливості біда навчила: централізоване постачання розвалилося, ціни на машини й знаряддя в багатократ зросли. Ось і стають хлібороби реставраторами мимоволі: і так і сяк лагодять техніку — треба ж засівати ниву та збирати врожай.

Виготовлення деяких запчастин налагодили в колгоспних і радгоспних майстернях, у районних ремонтно-транспортних підприємствах. Особливу кмітливість виявляють інженерно-технічні працівники Овідіополя й Роздільної — на Одещині, Вознесенська й Нової Одеси (Миколаївщина). Одеситам де в чому допомагає тутешнє виробниче об'єднання сільськогосподарського машинобудування (виготовляє лапи до культиваторів, борони). Та ось інші підприємства обох обласних центрів підключаються до турбот села досить мляво. Начебто їхні працівники не з полів та ферм харчуються. А може, не знайдено нових економічних важелів, щоб оті зв'язки оживити? Мабуть, що так, бо де є домовленості про бартерні угоди, згідно з якими робітничим колективам поставляється продовольство,— там і пожвавлення.

Саме завдяки бартеру агропромисловий комбінат «Дністровський», що в Білгород-Дністровському районі Одеської області, нині чи не найкраще підготувався до весняних польових робіт. Навіть іншим дещо запропонувати може. Створене тут мале підприємство «Донсервіс» постачає запасні частини до комбайнів у господарства не тільки свого, а й сусідніх районів. Бо й зібрали того добра немало, і реставрацію зношених деталей налагодили.

Одесити, миколаївці, а також їх сусіди — херсонці й кримчани останнім часом організували спільне виробництво деяких машин та механізмів, скажімо, скирдоукладачів. Може, якраз отака скрута з технікою для села прискорить цю інтеграцію, допоможе швидше налагодити випуск всього необхідного у себе, в Україні? Бо ж досі наша держава не виробляє й шостої частини техніки, необхідної для власних потреб. А сподівання на «чужого дядька», не зважаючи на відчайдушні зусилля «реставраторів мимоволі», он до чого призвели: ще ніколи південь України не зустрічав весну, з огляду на готовність техніки, так погано, як нині.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса — Миколаїв.

Екологія

ЗВЕРНЕННЯ ДО НАРОДУ УКРАЇНИ

Шановні співвітчизники!

Суверенна Україна стала на шлях відродження економіки й духовного життя, оздоровлення довкілля і дбайливого використання природних ресурсів — національного багатства народу.

Українська земля одвіку була щедро обдарована природою. Однак природним ресурсам за останні десятиріччя завдано величезної шкоди.

Не обминула ця сумна доля й наші ліси — природну лабораторію фотосинтезу, регулятор вологи і клімату, джерело деревини, безлічі іншої конче потрібної для людини продукції і, зрештою, — окрасу української землі.

Згадаймо, у часи Запорозької Січі всі балки, схили й байраки були вкриті дібровами та іншими цінними насадженнями, а тепер, соромно казати, — Україну відносять до малолісних країн. Її лісистість становить усього 14,3 відсотка, тоді як у Білорусі — 35, Німеччині — 30, Чехо-Словаччині — 36 відсотків. Знищення лісів неминуче призвело до катастрофічних ерозійних процесів, суховіїв, обміління річок та руйнівних повеней.

Сьогодні світове співтовариство особливо стурбоване стрімким збезлісенням земної кулі. Зростає техногенний і антропогенний тиск на ліси, а це веде до їх деградації. Тільки під орні землі та на паливо щорічно знищують 10—15 мільйонів гектарів тропічних лісів, порушуючи екологічну стабільність на всій Землі.

Свідомі люди планети, розуміючи відповідальність перед наступними поколіннями за збереження природи, піднялися на захист «зеленого друга», закликають усі нації взяти участь в акції «Деревá». Їх заклик: кожна людина протягом життя має зробити особистий дар Матері Землі, посадивши ще одне дерево, знаменуючи цим народження людини, інші знаменні віхи в житті.

Ми глибоко переконані, що ця гуманна мета слугуватиме не тільки відродженню зеленого покриву нашої Землі, а й духовному розвитку, збагаченню кожної людини. Тому звертаємося до всього українського народу із закликом підтримати міжнародну акцію «Дерева» та взяти дієву участь у весняному місячнику зі створення нових лісів, залісення яруг і пісків, озеленення рідного міста, вулиці, подвір'я і продовжувати цю роботу й надалі.

Звертаємося до підприємств, організацій, кооперативів, релігійних громад із закликом взяти під опіку «зеленого друга», стати спонсором роботи по благоустрою пустирів та інших занедбаних територій.

Закликаємо міністерства, відомства, Українське товариство охорони природи, асоціацію «Зелений світ», усі громадські об'єднання підтримати цю доброчинну акцію, посприяти фізичному й духовному відродженню нашої Землі, нашого народу.

Для проведення національного місячника «Дерева» вже створено республіканський спільний штаб. Створюються координаційні штаби і в областях та районних центрах, на які покладено організаційно-технічне забезпечення посадкових робіт. Акцію «Дерева» намічено розпочати залежно від регіональних природно-кліматичних умов у березні-квітні, на цей період створити в цілому не менш як 30 тисяч гектарів нових лісів, близько 3 тисяч гектарів захисних лісосмуг, понад 2 тисячі гектарів нових зелених насаджень у містах і населених пунктах республіки.

Впевнені, що від цього кращим стане наш край, повнокровнішим життя не тільки нинішнього, а й прийдешніх поколінь.

Дерева, посаджені вами, — це синівська вдячність матері Природі.

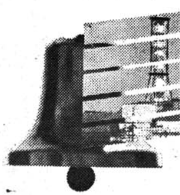
Міністр охорони навколишнього природного середовища України Ю. ЩЕРБАК.

Міністр лісового господарства України В. САМОПЛАВСЬКИЙ.

ВІД РЕДАКЦІЇ: для організації проведення місячника при Мінприроди України створено республіканський штаб. Його адреса: Київ-1, Хрещатик, 5, кім. 465; тел. 228-05-77. Координаційні штаби створюються також при державних управліннях охорони навколишнього природного середовища і Мінприроди України по Кримській АРСР, областях, містах Києву і Севастополю та при їх інспекціях у районах. Тут можна одержати всю потрібну інформацію щодо проведення місячника, зокрема, коли розпочати садіння дерев, хто забезпечить посадковим матеріалом, транспортом, технікою, а також дізнатися про конкретні місця посадки.

Проведенню акції «Дерева» сприятиме Національний екоцентр України, де також можна одержати консультації: 252034, Київ, вулиця Володимирська, 54; тел. 221-67-31, факс (044) 2667104.

Чорнобиль

ДОПОМОГА — БЕЗ ПОСЕРЕДНИКІВ

Якось Розмарі Шумахер, звичайна домогосподарка, що живе разом з великою сім'єю в далекому німецькому Вальтропі, почула про Сабіну Конрад з Гамбурга, яка збирає кошти на допомогу дітям-чорнобильцям. Незабаром пані Розмарі з близькими друзями провела вечір кантрі-музики в міській асоціації водіїв вантажівок. Так було зароблено перші 400 марок.

Гроші почали збирати всі, хто біду Чорнобиля сприйняв, як свою. Група дітей від чотирьох до дванадцяти років записала на платівку пісню про дітей Чорнобиля. Кошти від виступів і продажу платівки використано на закупівлю медикаментів. Відгукнулась на поклик про допомогу й фармацевтична фірма «МАК»...

І потяглися з Німеччини через кілька кордонів автобусні каравани. Перший у січні минулого року привіз у Славутич ліків на 120 тисяч марок. Другий був у серпні. Тоді дитячі садки й медсанчастина Славутича отримали ліків і вітамінів на 30 тисяч марок. А в жовтні 50 дітей із Славутича поїхали на лікування й відпочинок у Вальтроп.

Недавно знову з'явився караван мікроавтобусів з причепами. Як завжди, зустрічав його І. Гоголін — директор Славутицького регіонального фонду соціальної програми «Шлях», створеного профкомом Чорнобильської АЕС та організацією «Чорнобиль-допомога».

— Наша мета,— розповідає І. Гоголін,— на основі комерційної діяльності створити фонд гуманітарної допомоги для мешканців Славутича. Передовсім приділяємо увагу дітям і хворим. Справляємося поки що самі і допомоги від республіканських організацій не чекаємо. Велике спасибі друзям із Вальтропа, які допомагають нам цілком безкорисно. Єдина їхня вимога, щоб усе було передано за призначенням.

Розмарі Шумахер, яка є ініціатором караванів допомоги, вважає, що це можливо лише за умови відсутності посередників.

Тому ті п'ятнадцять чоловік, які супроводжують караван, передають вантаж безпосередньо славутчанам, з якими мають давні зв'язки. З часом зв'язки ці зміцнюються, і не тільки завдяки постійності зустрічей: троє з п'ятнадцяти під час поїздок в Україну зустріли своїх наречених...

Олександр НАУМОВ.

Спорт

«ШКОЛА КОМУНІЗМУ» ЙДЕ НА ШТУРМ

Наша газета вже тричі зверталася до теми конфлікту, який виник між обласним ВДФСТ профспілок і колективом Палацу спорту «Спартак». Вдруге це питання розглядав Вищий арбітражний суд України. Останнє засідання відбулося під керівництвом заступника голови Сергія Демченка.

Вердикт був таким: задовольнити позов профспілкового товариства. Втім, тексту рішення спартаківцям не дали, пояснивши, що, мовляв, забракло копій. Погодьтеся, дивне пояснення. А як дирекція «Спартака» зможе оскаржувати це рішення, коли немає документа?

— Я брав участь у всіх судах, окрім останнього, — коментує заступник директора одного з полтавських заводів Валерій Кулій, який консультує колектив спортивної споруди з юридичних та економічних питань. — На жаль, він проходив, як на мене, за класичними канонами застою. Уся правда була на боці спартаківців. Вони надали справжні документи. До речі, свого часу частина з них десь зникла. Їх, щоправда, поновили. Знову окремих не дорахувалися. Але це, так би мовити, дрібниці. Головне — це саме рішення. Воно суперечить чинним законам.

Між іншим, профспілки в Полтаві саме тепер почали активні бойові дії. Тут в арбітражі розглядається питання щодо долі Будинку науки і техніки. Колишня «Школа комунізму» воює з місцевими властями, вченими. До цього додам судові справи щодо двох кафе. Схема дій тут також знайома: розпочато ремонт, людей позвільняли з роботи...

Весь цей імпульс беззаконня йде від Леоніда Вернигори — голови обласної ради профспілок. Але діє він тонко: чужими руками (у справі зі «Спартаком» це — облрада ВДФСТ), його підписів на судових документах практично немає. От і склалася парадоксальна ситуація: профспілки, які покликані захищати соціальні права трудящих, воюють з тими ж трудящими.

— Попереду ще три інстанції, які мають право скасувати попереднє рішення, — пояснює директор Палацу «Спартак» Віктор Скриль, — колегія, президія і пленум Вищого арбітражного суду України. До того ж є й постанова Полтавського міськвиконкому, яка забороняє опонентам «Спартака» діяти до повного вирішення питання.

Віктор Скриль побоюється, що голова ВДФСТ Валентин Ковтун та його група підтримки готуються до захоплення приміщення Палацу спорту «Спартак». А репетиції штурму вже були...

Віктор ГЕНЧУК.

ОРЕВУАР, ГОСТИННА САВОЙЯ!

От і завершилася двотижнева олімпійська казка, яку яскраво писали спортсмени багатьох країн світу. Прозвучали фанфари, загашено олімпійський вогонь.

Але ми, однак, повернемося трохи назад. Останнім акордом Ігор став фінальний матч хокейного турніру між Об'єднаною командою і збірною Канади. У півфіналі вони відповідно перемогли хокеїстів США — 5:2 і Чехо-Словаччини — 4:2. Невдахи між собою розіграли «бронзу». Перемогла збірна Чехо-Словаччини — 6:1.

Вирішальний поєдинок був дуже напруженим. Протягом двох періодів рахунок був — 0:0. І тільки, коли почався третій, нападаючий ОК Буцаєв подарував нам гол. До речі, це була його перша шайба на Олімпіаді, але яка важлива. Лише на 56 хвилині Болдін подвоїв результат — 2:0. Здавалося, справу зроблено. Однак добре відомий характер канадських хокеїстів, які б'ються до останнього. За дві хвилини до завершення періоду вони скорочують розрив у рахунку — 1:2. Утім, це була остання неприємність для команди Віктора Тихонова. Завершальну крапку в матчі поставили чудові майстри Хомутов і Биков, які розіграли, мов по нотах, блискучу комбінацію. Чудовий фініш для хокеїстів ОК — 3:1 і золоті медалі.

Прізвище Петренко виявилося щасливим для українського спорту. Спершу ми вітали олімпійського чемпіона фігуриста Віктора Петренка з Одеси. А в останній день нас порадував хокеїст Сергій Петренко — вихованець харківського спорту.

А поряд з ним у команді грав киянин Олексій Житник, якого підготував тренер Валерій Голдобін.

Три олімпійських чемпіони, три богатирі — чудовий підсумок Олімпіади для спортивної України. Чи не правда?..

У зв'язку із цим особливо дивує інтерв'ю, передане каналом телекомпанії «Останкіно», з екс-головою Держспорту колишнього СРСР паном Русаком. Він заявив, що й надалі бачить найкращий вихід у виступах об'єднаною командою. Подібна наївність може розсмішити до сліз.

Ось цього, пане Русак, вже не буде. Дружба — дружбою, а тютюнець, як кажуть, окремо. Можливо, влітку з Барселоною і будуть складності. А от у норвезькому місті Ліллехаммері, де через два роки пройдуть чергові зимові Олімпійські ігри, Україна виступатиме вже самостійною командою.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Футбол. Кубок України

НАШТОВХНУЛИСЯ... НА «СКАЛУ»

Позаду ще один етап розіграшу Кубка України. І це дуже приємно. Адже український футбол упевнено робить свої перші незалежні кроки. Матчі 1/16 фіналу принесли такі результати: «Полісся» (Житомир) — «Сталь» (Алчевськ) — 1:0, «Вагонобудівник» (Стаханов) — «Автомобіліст» (Суми) — 2:0, «Зоря» (Луганськ) — «Скала» (Стрий) — 1:2, «Кривбас» (Кривий Ріг) — «Ворскла» (Полтава) — 2:1, «Торпедо» (Запоріжжя) — СКА (Одеса) — 3:0, «Нафтовик» (Охтирка) — «Поліграфтехніка» (Олександрія) — 3:1, «Кристал» (Чортків) — «Шахтар» (Павлоград) — 2:0, «Карпати» (Львів) — «Дніпро» (Черкаси) — 4:2 (основний і додатковий час — 0:0), поєдинок «Буковина» (Чернівці) — «Новатор» (Маріуполь) гратиметься 28 лютого.

Тепер починається, як кажуть, найцікавіше: в боротьбу з 1/8 фіналу розіграшу вступають найсильніші клуби України. І першими це зроблять динамівці Києва, які наступної п'ятниці на Республіканському стадіоні прийматимуть зухвалу «Скалу», яка «зіштовхнула» зі шляху авторитетну «Зорю».

ЗРОБИЛИ З «ПРОМТОВАРІВ» «САВОМАРІ»

І нікому від цього в Маріуполі не стало гірше. З'явилася надія, що нарешті в колишньому «Будинку взуття», переданому сьогодні спільному українсько-італійському підприємству «Савомарі», з'явиться те, що стояло у попередній назві магазину.

А перша продукція СП — це чоловічі штани, сорочки, жіночі халати, джемпери, кожушки із штучного хутра, виготовлені з імпортних тканин за італійською технологією.

Задоволені працівники швейного цеху підприємства. Чи могла, скажімо, подумати Олена Бобовська, що першу свою заробітну плату після закінчення швейного училища вона отримає наполовину у валюті? Хороший настрій і у мера Маріуполя Юрія Хотлубея, який, перерізаючи стрічку під час відкриття швейного цеху СП, вже знав, що проблем з безробітними буде менше, адже «Савомарі» планує крім швейного відкрити й цехи для переробки молока, м'яса, томатів, узятися за спорудження житлових будинків.

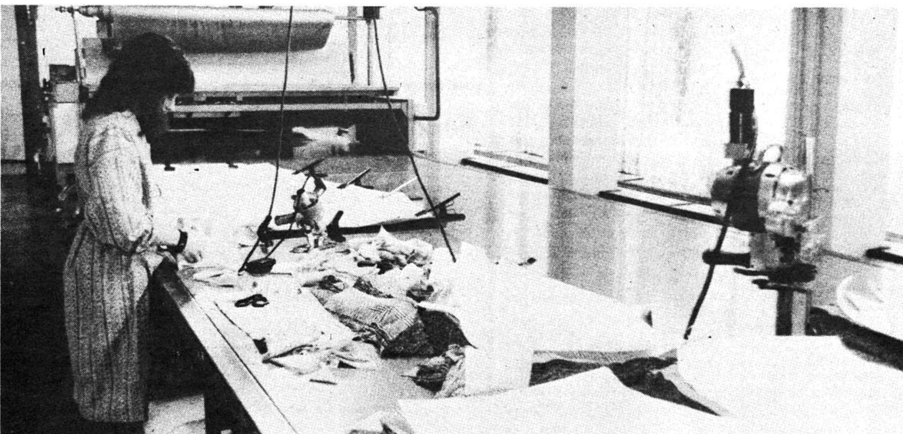
Італійці також упевнені, що не залишаться в програші. «Дівоча недоторканість» наших крамниць переконує, що продукція СП йтиме «прямо з коліс». Отже, земля наша стане для них справжнім клондайком.

Андрій БОЄЧКО.

Фото Бориса ДЕМБИЦЬКОГО.

У дипломатичних колах

МОЖЕМО ДОПОМОГТИ НІМЕЧЧИНІ

НАШ СПІВРОЗМОВНИК — НАДЗВИЧАЙНИЙ І ПОВНОВАЖНИЙ ПОСОЛ ФРН В УКРАЇНІ ХЕННЕКЕ ГРАФ ФОН БАССЕВІТЦ.

— Шановний пане посол! Два роки тому ви приїхали до Києва як Генеральний консул ФРН. Згадаймо ті часи: «єдиний і неподільний Союз» та об'єднана (де-факто) падінням Берлінського муру, охоплена тотальною «горбоманією» Німеччина... Здавалося б, ніщо не віщувало того, що сталося згодом. Проте і тоді, і тепер ваша країна трималась «на крок попереду» від своїх союзників у прагненні змінювати відносини з Україною: перше «капіталістичне» Генконсульство в Києві було саме вашим. Нині ви — перший посол іноземної держави в Україні. Чому так трапилося?

— Справді, ми не випадково відкрили в Києві своє Генконсульство ще у 1989 році. Офіційний Бонн вважав, що настав час зайнятися цим величезним регіоном — Україною. Хоча всі закони, які регулювали її зовнішньополітичну та економічну діяльність, було «зроблено у Москві». До того ж розвивалися зв'язки між СРСР і Німеччиною (до речі, з допомогою Горбачова). Зокрема, одночасно з нашим Генеральним консульством було відкрито аналогічне радянське представництво у Мюнхені.

Зі свого боку, я постійно стежив за процесами, які відбуваються в Україні. Уряд читав мої звіти і робив відповідні висновки. Тому Німеччина була політично готова до майбутнього.

Німеччина визнала Україну як незалежну державу першою серед країн — членів ЄС. І це не випадково. Ми надаємо Україні особливого значення, усвідомлюємо її пріоритетну роль. Розміри вашої держави, її економічно-промисловий потенціал, географічне положення — ці фактори ми не могли ігнорувати. Адже Німеччина знаходиться в центрі Європи. І які б події не відбулися на континенті, вони відразу ж дадуться взнаки у нас. Саме тому німці, мабуть, більше за всіх своїх сусідів приділяють увагу «східноєвропейському вимірові». Отже, розвиток відносин з Україною — це не жест, а політика, здійснювана в життєвих інтересах самої Німеччини.

— Україна прагне стати повноправним учасником загальноєвропейського процесу. Але інколи доводиться чути: а чи потрібна вона стабільній і благополучній Європі?

— Перш за все мій уряд надзвичайно задоволений тим, що Україну прийнято до НБСЄ як повноправного члена. До речі, німецько-українські відносини справили значний вплив на формування відповідної громадської думки на континенті в цілому.

Чи потрібна Україна Європі? Гляньте на реалії: Україна знаходиться в Європі. Можна поставити запитання: а чи потрібна Європі Німеччина? Якщо ми хочемо подолати багаторічний розкол Європи, то повинні відкинути старі стереотипи, прагнути до максимального об'єднання континенту.

— Народ України щиро вдячний вашій країні за дієву допомогу. Проте чи правомірно — бодай гіпотетично — поставити запитання: а могла б Україна, зі свого боку, у чомусь допомогти Німеччині?

— Безперечно. Перш за все тим, що Україна плідно працює в ім'я створення мирної Європи, якої ми не знали протягом століть. Звичайно, не виключно «німецьке» питання, але наша країна надзвичайно зацікавлена у успішному ході загальноєвропейського процесу, в якому бере участь Україна.

Слід підкреслити важливість для нас мати Україну як економічного партнера. Звичайно, нині справи стоять не так, як хотілося б народам обох держав, але Україна має величезний потенціал.

Зупинюся ще ось на чому. Ми щиро вітаємо недавні рішення Президента України пана Леоніда Кравчука щодо депортованих народів, зокрема німців. Нас дуже цікавить їх доля. Згаданими рішеннями Україна створила політичний грунт для того, щоб справедливо вирішити це питання. Громадськість Німеччини вітає таке рішення України і вдячна їй за нього.

— Дякуємо за бесіду.

Інтерв'ю провів Володимир САВЦОВ.

На зв'язку Софія

МІНЯЄТЬСЯ ПСИХОЛОГІЯ БОЛГАРИНА

Щоб позаторік відсвяткувати Різдво, мені довелося об'їздити пів-Софії, шукаючи горілку, а за апельсинами кілька годин чекати в черзі. Гроші були, не було що на них купити. Тепер усе докорінно змінилося. Товари є — були б гроші.

Реформа в Болгарії стартувала 1 лютого минулого року. Спочатку були купони на основні продукти харчування (окрім хліба та молока), але вже в березні від них відмовилися, бо відпала потреба — на прилавках з'явилося все, що фахівці вважають споживчим кошиком. Звідкіля? Зі складів монопольних підприємств — всі чекали лібералізації цін. Це, по-перше. По-друге, різко впала купівельна спроможність населення, бо підвищення цін у 5—10 разів значно випереджало зростання доходів. Власне, зростання як такого не було, бо уряд (коаліційний, що забезпечував у країні соціальний мир) на кілька місяців «заморозив» зарплату, щоб стабілізувати ринок. Були незначні компенсації та індексації. В магазини люди ходили як на виставку, але терпіли, не купували. Саме тоді прем'єр Димитр Попов звернувся до народу з благанням: «Бога ради, брати, не купуйте!» І вже влітку ціни почали дещо падати, а заробітки ледь-ледь підвищуватися. Своє сказали закони ринку: поряд з іншими чинниками (демонополізація, стабілізація курсу лев — долар) підприємства звільнилися від зайвих робітників, з'явилася конкуренція. І конкуренція не між державними організаціями (процес приватизації ще тільки починається), а між ними і приватним сектором: фірмами, товариствами, кооперативами.

Влітку минулого року парламент прийняв закон про торгівлю, який дав «зелену вулицю» приватникові. Доречно сказати, що ще за Живкова існував закон про господарську діяльність, який дозволяв засновувати всілякі, серед них і приватні, фірми. Тепер у Болгарії, щоб створити власну фірму, акціонерне колективне товариство, треба заплатити в суді 500—700 левів за реєстрацію — і все. Як правило, предмет діяльності таких фірм не обмежується: торгівля, виробництво, експорт, імпорт, туризм, послуги тощо.

Нині в Болгарії зареєстровано 199 тисяч фірм. Вони створили 376 тисяч штатних і 295 нештатних робочих місць, що становить 5—10 відсотків усіх робочих місць у країні. До речі, це немало, якщо враховувати, що безробітних — 420 тисяч чолов. Понад 52 відсотки приватн. фірм мають лишень одного робітника — це власник фірми. 60 відсотків приватників працює у сфері обслуговування та торгівлі, і тільки 25—29 — у виробництві. Отож проблеми розпочати власну справу тут не існує. Питання, як утриматися на поверх. Але це вже справа кожного — не виграє той, хто не ризикує.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.
(Далі буде).

Експрес-новини

Відбулося перше засідання нового кабінету міністрів Алжиру. До його складу увійшли два колишніх високопоставлених прибічники опозиційного фронту ісламського відновлення, які вийшли з цієї організації. Один з них заявив, що згоден виступити як посередник між урядом та фундаменталістською партією.

• • •

Глава палестинської делегації на арабо-ізраїльських переговорах Хусейні попередив, що мирні переговори перебувають на межі зриву і закликав США натиснути на Ізраїль, щоб примусити його заморозити будівництво єврейських поселень на окупованих територіях. У Вашингтоні розпочався четвертий раунд переговорів, де, окрім палестинсько-ізраїльської делегації, беруть участь представники Сирії й Лівану. Держсекретар США Бейкер виступив у сенатському комітеті з асигнувань, виклавши офіційну американську позицію щодо прохання Ізраїлю надати йому дев'ять мільярдів доларів кредитних гарантій на фінансування житлового будівництва для емігрантів.

• • •

За словами спеціального посланника ООН Екіуса, йому не вдалося добитися від Іраку згоди на співробітництво з інспекторами з озброєнь і на виконання інших умов перемир'я в зоні Перської затоки. Екіус повідомив, що Ірак, можливо, направить делегацію до штаб-квартири ООН, і це може дати якісь результати. Він провів триденні переговори з високопоставленими представниками іракського керівництва і виступив із попередженням від Ради Безпеки, що якщо Ірак і надалі чинитиме опір зусиллям ООН у напрямі роззброєння, то йому загрожують серйозні санкції.

• • •

Очікується, що на зустрічі міністрів закордонних справ країн Європейського Співтовариства й центральноамериканських країн, яка відкрилася в Лісабоні, буде прийнято програму захисту прав людини в Центральній Америці. Ця програма, розрахована на чотири роки, обійдеться майже в два мільйони доларів щороку. Вона передбачає поліпшення законодавства з прав людини і навчання юристів, поліції і військовослужбовців.

• • •

Заступник Прем'єра держради КНР Цзи відбув з Гонконгу після дводенного перебування у британській колонії, відзначеного протестами прибічників демократії. Його вороже прийняли активісти руху за демократію відразу після прибуття. Активісти вимагали звільнити дисидентів, що перебувають у в'язницях, і скасувати в Китаї кримінальну відповідальність за так звану контрреволюційну діяльність. У 1997 році Гонконг перейде під юрисдикцію Китаю.

Проблеми

НА ЧУЖИЙ КОРОВАЙ ОЧЕЙ НЕ ПОРИВАЙ

Віце-прем'єр Росії Єгор Гайдар сподівається на «пом'якшення труднощів з продовольством» у Москві. За його словами, допоможе колишній столиці і Білорусь. Чи піде білоруське м'ясо до Москви — питання для жителів республіки зовсім не риторичне.

На домовленості з Єльциним про поставки Росії в 1992 році 156 тисяч тонн м'яса, з яких 104 тисячі тонн призначаються для Москви, багато хто дивиться з недовірою. Чи одержить вона те, чого бажає? Адже самій республіці його потрібно 528 тисяч тонн. Москва за добу з'їдає 1,5 тисячі тонн. Ясно, що білокамінна не зможе прогодуватися білоруським м'ясом. У 1989 році з республіки завезли до Москви 149,3 тисячі тонн м'яса, а в 1991 — лише 91,3 тисячі. Між тим виробництво ж сільськогосподарської продукції знижується. Та й своєму народові їсти щось треба.

Віктор ХОРОШКО.
Мінськ.

Попередження

ЧИ ПОВТОРЮЄТЬСЯ ІСТОРІЯ?

Відбулася надзвичайна конференція Чечено-Інгушського культурного центру «Вайнах» у Алма-Аті. На ній обговорювалась неординарна ситуація. З села Новий Мир, що в Каратальському районі Талди-Курганської області, виселено 17 сімей чеченців. Так вирішив сільський сход. Чеченців повантажили в 4 вагони — один пасажирський та три товарні — й відправили до Грозного. Кожному видали офіційну довідку про виселення. «Невже історія 50-річної давності повторюється?» — говорили учасники надзвичайної конференції.

Як розповідають очевидці, все розпочалося з побутової бійки, а набуло національного забарвлення. І ось таке свавілля.

На зборах виступив народний депутат, відомий поет і політичний діяч республіки О. Сулейменов. На його думку, злочинцями мають займатися, незалежно від національності, органи охорони порядку.

Результатом конференції стали заява та резолюція, в яких висловлено вимогу провести парламентське розслідування й дати оцінку виселенню з точки зору Декларації прав людини. Крім національно-культурного центру «Вайнах», свої підписи під документом конференції поставили партії Національного Конгресу Казахстану, Демократичного Прогресу Казахстану, міжнаціонального руху «Єдність», а також вірменський, угорський, уйгурський, турецький, корейський культурні центри.

Тетяна КОСТІНА.
Алма-Ата.

Слідами «гарячих» подій

Молодь одержала підтримку Президента

Нещодавні виступи в Бішкеку студентів і молоді змусили киргизстанські власті прискорити розроблення основних принципів державної молодіжної політики.

Серед головних проблем, що їх потрібно терміново вирішувати, — міграція молодих людей (насамперед киргизької національності), що дедалі посилюється, до міста через відсутність роботи на селі, вкрай важкі побутові умови життя молоді в містах.

Існуюче безвідповідальне ставлення до майбутнього нації, йдеться в прийнятому Президентом Акаєвим указі, не може не викликати серйозного занепокоєння й тривоги. Адже воно може посилити соціальну та міжнаціональну напруженість в республіці, дестабілізувати громадський порядок.

Щоб уникнути цього, днями прийнято урядову програму «Ашар» («Взаємодопомога»). Держава зобов'язується допомагати молодим киргизам, які будують індивідуальне житло у столиці республіки. З цією метою передбачено також збудувати в передмісті Бішкека сучасний житлово-виробничий комплекс. Такі проекти буде розроблено й для інших міст.

Окрім того, в кожній із шести областей Киргизстану планується створити фермерські школи для навчання молодих селян. Викладатимуть у них спеціалісти з іноземних держав.

Євген ДЕНИСЕНКО.
Бішкек.

Лист з Великобританії

Шановний пане редакторе!

Стежачи за розвитком подій у світі, зокрема за кроками представників зовнішньополітичних відомств розвинених країн, можна зауважити настирливе бажання Заходу впливати на процеси в республіках колишнього СРСР. В основному це стосується знищення ядерних арсеналів на території Білорусі, Казахстану та України.

Перебуваючи в Алма-Аті, британський міністр закордонних справ Дуглас Херд наголосив на необхідності швидкої ліквідації ядерної зброї в Казахстані. Не згадавши, однак, ні слова про те, що й Росії треба роззброюватися.

Отже, напрошується висновок: видуривши ядерні арсенали, Захід не вагатиметься попхати республіки під московсько-імперське крило. Він прагне мати справу з одним партнером. На цю роль претендує Росія. Адже хто ще б міг заявити: «Чорноморський флот був, є і буде російський!»?

Я свідомий того, що Президент Кравчук змушений толерантно оцінювати дії як представників західних держав, так і лідерів Росії. Та хочу попередити: великих надій покладати на Захід не варто. Адже там завжди підходили до справи з міркою власної вигоди. Це підтверджують слова Дугласа Херда, який під час відвідин Києва заявив: «Добре, що Україна хоче стати без'ядерною державою. Але навіщо ви формуєте власні збройні сили?» Та на яку незалежність можна сподіватися, якщо Україну обеззброюють?

Все це тривожить. Бо нині в руках Єльцина практично зосереджені всі структури колишнього Совєтського Союзу. Притому, що мільярдні борги Заходу мусять сплачувати усі республіки. Пан Єльцин, котрого підбадьорюють західні політики, дозволяє собі грати роль російського самодержця і говорити від імені усього СНД. На мою думку, республіки колишнього Союзу повинні поставити президента Росії на належне місце.

А зробити це можна, коли Україна матиме власні збройні сили. Бо тільки так ми захистимо державний суверенітет нашої Батьківщини.

Володимир НЕТРЕБА.
Лейчестер.

СТВОРИМО КРЕДИТОВІ СПІЛКИ

Прес-конференція групи представників кредитових спілок Канади та США, а також Всесвітньої кооперативної Ради відбулася вчора в Києві. Гості одразу зазначили, що приїхали не як інвеститори. Вони хотіли б передати свій досвід і допомогти відродити фінансові організації — кредитові спілки, які діяли в Україні до 1941 року. Група експертів має намір зустрітися з зацікавленими особами в різних містах республіки.

Як заявив один з керівників ощадно-кредитової спілки «Карпатія», в майбутньому можливе стажування початківців з України в Канаді.

Фотофакт

Боляче заліковувати рани людині, боляче заліковувати рани великому народові, боляче заліковувати рани кам'яному проспекту, який носить ім'я життєлюба й вселенського гуманіста Шота Руставелі. Нині вся Грузія чимось нагадує цей розтерзаний шматок столиці. Обпалена політикою краса стала звичайним тлом для заклопотаних буденщиною тбілісців.

І все ж прийдуть нові архітектори й скульптори, відродиться проспект. Прийдуть нові часи, й відродиться Грузія. Прийде поет і напише про щасливих людей на проспекті в центрі Тбілісі.

Фото ТАРС: Тбілісі. Рік 1992-й.

«Гарячі» точки

Кийки на підступах до Кремля

Не встигла на Манежній площі вщухнути луна мітингу 9 лютого, як минулої неділі сюди знову потяглися люди. Представники Союзу офіцерів, Об'єднаного фронту трудящих, російські комуністи зібралися відомо під якими гаслами: «Ні розвалу армії!», «Ленінізм — ідеологія робітничого класу!», «Хай живе СРСР!».

Не можна сказати, що народу було багато. Проте московський уряд, очевидно наляканий багатотисячним опозиційним мітингом двотижневої давності, цього разу вжив заходів перестороги. Всі три станції метрополітену біля Манежної площі було перекрито міцними кордонами міліції.

— Що ви мені голову морочите? — сердито питав міліцейського підполковника якийсь відставник.

Нарешті вмикається мегафон.

— Їдьте на «Арбатську» — вона відкрита, пройдете до Манежної пішки.

Та не так сталося. Виходи на Ленінський проспект, як виявилося, забарикадовані жовтими УАЗиками. А сам проспект — трьома рядами потужних КРаЗів.

— Стріляй, стріляй — нестямно волав чийсь голос міліціонерам.

На щастя, до вогнепальної зброї діло не дійшло, а от кийки та кирзові чоботи омонівців знадобилися. Вже до вечора стало відомо, що людям, які намагалися прорвати залізний заслін в районі «Маяковської», було завдано відвертих побоїв. Усього госпіталізовано чотири чоловіка. Десятки звернулися по медичну допомогу.

І все ж мітинг, присвячений Дню захисників Батьківщини — так тепер називається в Росії свято 23-го лютого — все ж таки відбувся. Біля метро «Маяковська» виступив досить відомий генерал Макашов. Своїм правом «не пущать» московський уряд повторює помилки партократів.

Володимир БАБЕНКО.
Москва.

Світова преса про нас

СНД БЕЗ ПЕРСПЕКТИВИ

Високопоставлені українські представники вважають, що Співдружність незалежних держав не зможе відігравати ефективну роль в довготривалій перспективі. До такого висновку приходить газета «Файненшл таймс», кореспонденти якої розмовляли з рядом українських політиків.

Представник українського парламенту Іван Плющ заявив, що СНД є тією «формою, що допомагає державам колишнього СРСР пройти через шлюборозлучний процес». Як висловився він, Співдружність «перебуває на краю прірви». Голова парламенту звинуватив Росію в намаганні поновити союзні структури, володарювати в СНД. І. Плющ засудив також наявне, на його думку, в Росії намагання вести переговори з європейськими організаціями від імені всіх країн Співдружності.

За словами Миколи Михальченка, котрого «Файненшл таймс» називає головним політичним радником українського президента, недавнє засідання керівників країн—членів СНД у Мінську «нічого не вирішило» і залишило мало надій на те, що більш конкретні рішення будуть прийняті на наступній, березневій нараді в Києві. Однак Володимир Василенко, представлений як старший радник українського уряду, повідомив «Файненшл таймс», що його республіка постарається уникнути «відкритого розколу до 1994 року», тобто до кінцевого строку, встановленого для виведення всіх ядерних озброєнь з території України.

Коментуючи ці висловлювання, газета робить висновок: «Ставлення України до Співдружності як до інституту, призначеного скоріше для розколу на частини, ніж для спільної роботи, розходиться з поглядами на СНД інших республік і може вплинути на політику Заходу відносно колишнього Радянського Союзу».

Прощавай, барахолка

ТУЖАТЬ ЗА РАДЯНСЬКИМИ «ТУРИСТАМИ»

В'єтнамські й монгольські торговці на польських базарах витісняють ближчих «туристів» — із-за Бугу. З лібералізацією цін у республіках СНД інтерес сусідів до «визначних пам'яток» Польщі, тобто до її барахолок, зник. Між іншим, це викликає жаль у місцевих торговців, власників приватних валютних контор. Адже «радянські туристи» були постачальниками в Польщу дешевих товарів, особливо продуктових, і покупцями всілякого «скарбу», привезеного поляками з Заходу.

Цей мотив жалю пролунав у передачі «Всім було краще», яку показали днями по першій програмі варшавського телебачення.

Як же все швидко міняється в уявленнях людей! Ще кілька тижнів тому засоби масової інформації Польщі всіляко викривали східних сусідів: вони, мовляв, спекулюють на тутешньому базарі, вивозять долари. А сьогодні, коли на польських базарах візитерів з-за Бугу все менше й менше, про це жалкують і говорять відверто з екранів телевізорів.

Біля стадіону я помітив лише два туристичних автобуси з номерами Білорусі й України. Раніше навіть у буденні дні їх було завжди по кількасот. Рідко тепер почуєш російську, литовську чи українську мови на цьому величезному базарі під відкритим небом.

На вулиці Ружицького, де звичайно товпилися «наші», така сама картина. Скрізь повно в'єтнамців, монголів, що торгують куртками, біжутерією та хутряними жакетами.

Лібералізація цін у республіках СНД припинила відтік вітчизняних товарів до інших країн, перекрила кисень спекулянтам. Незабаром почнеться зворотний процес: коли ціни в СНД на продукти харчування досягнуть найвищої точки, польські комерсанти повезуть до нас на продаж усе їстівне. Досі займатися цим було невигідно. Радянські продуктові товари коштували значно дешевше. Про це й шкодує сьогодні багато жителів Польщі, яка переживає також не найкращі часи.

Владас БУРБУЛІС.
Варшава.

Еврика

КРАЩЕ СИНИЦЯ В РУКАХ...

Як часто багатьом доводилося жалкувати за тим, що під час телефонної розмови неможливо зазирнути у вічі співрозмовникові.

Спеціалісти найбільшої у США телекомунікаційної компанії АТТ (яка, до речі, створила СП в Україні, що займається модернізацією більшої частини наших телефонних мереж) вирішили, що цій біді можна допомогти. Вони випустили у Нью-Йорку перший у світі побутовий відеотелефон під назвою «Відеофон 2500».

Апаратура, яка дозволяє телефонним співрозмовникам бачити один одного, існує вже декілька десятиліть. Проте, це були громіздкі і надзвичайно дорогі системи, що потребували прокладення спеціального кабеля. Перевага новинки, яку створила АТТ у співробітництві з каліфорнійською фірмою «Компрешн Лабз», полягає в тому, що її можливо під'єднувати до стандартних телефонних і електричних мереж, та й коштує вона порівняно «небагато» — півтори тисячі доларів. Правда, зображення на екранах з'являється лише за умови, якщо обидва співрозмовники мають аналогічні апарати.

На знімку: новий відеотелефон.

Фото ТАРС.

Актуально

ТРЕБА ПОВЕРНУТИ

Вартість золота, яке було передано Швеції до анексії Литви Радянським Союзом, необхідно повернути, заявив голова литовського парламенту Ландсбергіс. Він запропонував розглядати проблему повернення вартості цього золота окремо від питань економічної допомоги країнам Прибалтики.

НОВЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАХОДУ

«Західні держави побоюються зростання притоку наркотиків з колишнього Радянського Союзу», — повідомив міністр внутрішніх справ ФРН Зайтерс. Напередодні в одному з московських аеропортів російські спецслужби конфіскували велику партію «зілля», яке переправлялося на Захід. За словами Зайтерса, Німеччина разом з іншими західними державами планує сформувати робочу групу. Її завданням стане спільна з країнами СНД координація боротьби з контрабандою наркотиків.

На перехрестях культури

Десять днів у Парижі

Французька преса назвала цьогорічний театральний сезон у своїй столиці українським

Мабуть, нема у світі такого артиста чи театрально-музичного колективу, який би не мріяв виступити у Парижі. Так було, так буде й далі, бо Париж залишається справжньою столицею світового культурного життя. Тому можна зрозуміти хвилювання оперної трупи Національного академічного театру України імені Тараса Шевченка, якій після успішних гастролей у Франції восени 1990 року було запропоновано виступити у Парижі.

Нас, безумовно, хвилювало, як прийме вистави «розбещений» мистецькими знаменитостями Париж. Бо одна річ — гастролі у провінції, і зовсім інша — в блискітливій столиці.

Але екзамен розпочався не з музичної ноти, а з побутового випробування. Всупереч домовленості, ми прилетіли до Парижа у день першої вистави. Тобто, зійшовши з літака і не відпочивши, солісти, оркестранти, хор відразу вийшли на сцену. І не в якійсь оперетці, а в одній з найскладніших оперних вистав світового репертуару — «Хованщині» М. Мусоргського. Незважаючи на втому, колектив не розчарував глядачів, які прийшли того вечора в один з найбільших залів французької столиці — Палац конгресів.

Для паризької публіки мало важить реклама і слава, здобута на інших підмостках. Вона звикла сама поціновувати вартість мистецької продукції. З якоюсь настороженістю і навіть холодністю розпочалася перша гастрольна вистава. І тільки тоді, коли зал на п'ять тисяч місць збурився гучними тривалими оплесками, ми полегшено зітхнули: глядач сприйняв оперу.

За десять років роботи в театрі мені не часто випадало бути присутнім на такій прекрасній за складом виконавців виставі. Того вечора у «Хованщині» співали Іван Пономаренко (Шакловитий), Микола Шопша (Досіфей), Людмила Юрченко (Марфа), Володимир Федотов (Андрій Хованський), Олександр Востряков (Голіцин), Ірина Дацьь (Емма). Підкорив усіх Валентин Пивоваров (Іван Хованський), який створив багатогранний, вокально довершений образ стрілецького ватажка, що терпить крах і як політик, і як людина. Соковитий бас Валентина Пивоварова наповнював оксамитовий зал Палацу конгресів, доносив усю красу музики Мусоргського.

Треба сказати, що в зал Палацу конгресів приходили справжні шанувальники оперного мистецтва, бо байдужий до музики не викине на забаганку майже чотириста франків, тобто п'ятдесят доларів. Глядачі були зацікавлені твором Мусоргського і нашим колективом. Після першої дії повністю розтопилася крига настороженості й недовіри. «Професійний» оперний глядач відразу зрозумів: з колективом якого гатунку він зустрівся. Контакт між сценою і глядачами змінювався з кожним музичним тактом, кожна арія, кожна сцена завершувалася гучними оплесками, і диригентові Івану Гамкалу доводилося зупиняти на якусь мить оркестр, щоб дати можливість вгамуватися залу, що з таким щирим і непідробним захопленням сприймав виставу.

Через день газета «Кодітьєн де Парі» писала: «Нас зачарував ансамбль київських співаків. Вони подарували парижанам справжнє свято спілкування з мистецтвом найвищого гатунку. Небагатьом навіть найповажнішим любителям опери випадало бачити щось подібне, особливо коли мовиться про оркестр та хор, які самі по собі складають першокласні виконавські колективи». Але в центрі уваги глядачів та преси все ж залишилися Валентин Півоваров та Микола Шопша, яких критики назвали унікальними за красою і силою басами.

На багатьох парижан, які побували на наших виставах, знайомство з операми найвидатніших російських композиторів справило незабутнє враження. Проте не обійшлося й без зауважень, про які треба згадати. Нас часто запитували: чому колектив у такий важливий для України час становлення державності не привіз національного музичного твору? Треба сказати, що такі запитання нам доводилося чути і на гастролях по Франції у 1990 році, і в дні музичного фестивалю у Фрідріхсафені (Федеративна Республіка Німеччина). Інтерес, який виявили глядачі до «Мазепи» П. Чайковського, засвідчив: французів цікавить історія українського народу, його музична культура. Отже, вирушаючи до Парижа, ми мали б подумати, щоб гастрольний репертуар театру репрезентував хоча б одну національну оперу — «Тараса Бульбу» М. Лисенка, «Золотого обруча» Б. Лятошинського чи «Ярослава Мудрого» Г. Майбороди... На гастролях ми ще раз переконалися, що не імпресаріо, а ми маємо ставити умови щодо свого репертуару, складу виконавців. Адже не імпресаріо, а художнє керівництво театру, а відтак і колектив, несуть відповідальність за реноме театру, бо якщо для нашого імпресаріо Фредеріка Скварі провал гастролей вилився б тільки у фінансові збитки, то для нас — втратою мистецької репутації й підривом престижу України.

У Парижі ми показали шість вистав «Хованщини». Нехай не завжди зал Палацу конгресів був заповнений (що не кажіть, а майже п'ять тисяч місць), але кожна вистава проходила з піднесенням, на тому рівні, який робить її справжнім мистецьким явищем. Окрім уже названих солістів, у «Хованщині» співали Олександр Загребельний (Досіфей), Валентина Васильєва (Марфа), Степан Фіцич (Андрій Хованський), Ірина Дацьь, Оксана Яценко (Емма), Микола Хоружий, Василь Гриненко (Піддячий). Преса дала найвищу оцінку виставі, зокрема прочитанню І. Гамкалом партитури М. Мусоргського, але зробила деякі зауваження щодо режисури та сценографії. З ними можна згоджуватися, їх можна заперечувати, проте маємо констатувати: постановка, здійснена у 1963 році, безсумнівно, враховує далеко не все у поступі сучасних режисерських і сценографічних пошуків. Що, до речі, викликало подивування музичного оглядача газети «Монд», якому було важко зрозуміти, як може беззмінно йти на одній і тій же сцені постановка майже тридцять років?!

З великим інтересом чекали парижани й першу виставу «Мазепи» П. Чайковського — практично невідомий західноєвропейським любителям оперного мистецтва твір, який не йде у жодному із зарубіжних театрів. «Це опера справжніх почуттів і гострих політичних та життєвих конфліктів, — писала 22 січня 1992 року газета «Кодітьєн де Парі». — Не в багатьох музичних виставах випадає бачити таку гостру напругу пристрастей, таку динаміку...»

Особливо зацікавились оперою українці, котрі живуть у французькій столиці. Мені випало побувати на службі в греко-католицькому кафедральному соборі святого Володимира на бульварі Сан Жермен, і я був приємно вражений, коли після проповіді священик звернувся до прихожан з теплим словом про київську оперу. І справді, на виставах побувало чимало українців як старшого покоління, так і молоді, яка, незважаючи на те, що народилася у Франції, володіє рідною мовою, цікавиться мистецтвом, політикою, культурою України. Для них вистави «Мазепи» стали святом особливим, святом єднання з великою музичною культурою України.

«Мазепа», можливо, як небагато інших оперних вистав, дає змогу сповна розкритися вокалістам. Кожна партія — то виразний, багатогранний вокальний характер. Ми прагнули у цій виставі показати у всьому блиску й повноті вокальні сили опери. Незважаючи на намагання імпресаріо віддати перевагу окремим співакам, диригент Володимир Кожухар і режисер Дмитро Гнатюк наполягли на тому, щоб кожна з трьох вистав мала свій склад. Любителям оперного мистецтва вдалося познайомитися з трьома самобутніми й неповторними виставами. Це не тільки збагатило й урізноманітнило наші гастролі, але й дозволило показати різне вокальне трактування, розуміння і відчуття образу Мазепи, який ще донедавна офіційною історіографією подавався як ворог українського народу. У кожного з трьох виконавців головної партії свій Мазепа. І як людина, і як політик. У Івана Пономаренка гетьман постає монументальним символом, людиною, яка гостро відчуває велич і сутність влади. В'ячеслав Лупалов тонко окреслює саме любовну лінію Мазепи й Марії (Мотрі Кочубеївни). І зовсім інший постає Мазепа у виконанні Романа Майбороди, якому, як на думку критиків, вдалося найглибше — і у вокальному, і у драматургічному плані — окреслити неординарну постать гетьмана.

Драматичний образ Кочубея створили Микола Шопша та Олександр Загребельний. У їхньому трактуванні це не тільки ворог Мазепи, а й людина з дуже складним внутрішнім світом, принципами моралі. Він не прощає образи, а тим часом готовий загнати ніж у спину своєму найближчому товаришеві, гетьману, який задумав здобути для України волю.

Французька критика відзначила й інших виконавців опери «Мазепа» — Гізелу Циполу, Світлану Добронравову та Оксану Яценко, які створили прекрасний своєю поривчастістю і ліричністю образ Марії, Валентину Кочур та Людмилу Юрченко — виконавиць партії дружини Кочубея — Любові. Як і в «Хованщині», слухачі, музичні оглядачі знову відзначали хор та оркестр театру.

Гастролі Київської опери набули широкого резонансу. На наших виставах побували музичні критики майже усіх провідних столичних газет, багато діячів французької культури. Уряд Парижа від імені Жака Ширака влаштував на честь київського колективу великий прийом. До речі, в найпрестижнішому залі мерії, де зустрічають президентів і глав урядів. Заступник мера з культурних питань Андрієн Бедосон віддзначив у вітальному слові мистецьку і політичну значущість наших гастролей у контексті проголошення незалежної України, її міцніючих зв'язків з Францією. У слові-відповіді директор театру Анатолій Мокренко, подякувавши мерії за теплий прийом, наголосив на тих давніх зв'язках, що впродовж віків існували між Францією та Україною. Королевою Франції була дочка Ярослава Мудрого Анна, саме в Парижі писав першу в Європі Конституцію сподвижник Мазепи Пилип Орлик, у французькій столиці творили такі видатні митці, як Олександр Мурашко, Олександр Архипенко, Марія Башкирцева... Франція дала політичний притулок таким видатним розбудовникам української державності, як Симон Петлюра і Володимир Винниченко...

Успішним можна назвати наш візит до Парижа ще й тому, що Анатолію Мокренку вдалося налагодити чимало безпосередніх мистецьких контактів, які мають вилитися в повнокровні гастролі нашого колективу в одному з найпрестижніших театрів на Єлисейських Полях, де ми зможемо показати саме українські класичні опери і вистави. Є домовленість про виступи найближчим часом у Парижі нашого ансамблю ударних інструментів «Парад віртуозів».

Французька преса назвала цьогорічний театральний сезон у Парижі українським. І не випадково. Вслід за оперою в Палаці конгресів покаже свої вистави «Попелюшка» С. Прокоф'єва та «Спляча красуня» П. Чайковського київський балет, за ними гастролюватиме Національний ансамбль танцю імені Павла Вірського, потім — ансамбль пісні і танцю Київського військового округу, а влітку — Національна капела бандуристів.

Василь ТУРКЕВИЧ.
Київ — Париж.

З тих пір минуло більше як півстоліття, а таке відчуття, ніби все це відбувалося вчора. І не з кимось, а з нами. Пригадаймо виступи багатьох народних депутатів у нашому парламенті, у яких звучала тривога за відродження духовності України, за рідну мову, церкву, українські школи, насильницьку русифікацію, що десятками років насаджували «інтернаціоналісти» з Москви і свої доморощені яничари.

Соціально-економічне становище і географічне положення Київської Русі (IX— початок XII століття) з перших років її історичного існування зумовлювали створення боєздатного річково-морського флоту. Цьому, зокрема, сприяли торгівля, політичні, культурні, військові та інші міждержавні відносини з сусідніми народами, що проживали в басейнах Азовського і Чорного морів. На той час Дніпром проходив і великий водний торговий

...у Парижі

есенням,
й робить
ьким явив
заних со-
ві» співа-
ебельний
на Васи-
епан Фі-
анський),
Яценко
Коржий,
іддячий).
у оцінку
очитанню
ури М.
зробила
щодо ре-
ії. З ни-
ися, їх
, проте
63 році,
постано-
є далеко
асних ре-
нографіч-
о речі,
ння му-
газети
о важко
беззмін-
н же сце-
ке трид-

ком чека-
ну виста-
ковсько-
евідомий
люби-
истецтва
жодному
ль. «Це
очуттів і
а життє-
исала 22
ета «Ко-
— Не в
виставах
гостру
, таку

лись опе-
живуть
Мені
службі в
кафед-
того Во-
рі Сан
мно вра-
оповіді
до при-
вном про
справді,
чимало
ого поко-
яка, не-
народи-
одіє рід-
ься мис-
культу-
виста-
святом
днання з
культу-

о, як не-
х вистав,
розкриті-
а партія
атогран-
ктер. Ми
ві пока-
у й пов-
опери.
амагання
перевагу
диригент
і ре-
к напо-
кожна з
ий склад.
мистець-
иться з
й непов-
Це не ті-
урізно-
олі, але
и різне
ть, розу-
разу Ма-
ння офі-
о пода-
иївського
трьох
партії
людина,
а Поно-
тає мо-
ю, лю-
ади. В'я-
о окрес-
ні Кучубе-

ївни). І зовсім інший постає Мазепа у виконанні Романа Майбороди, якому, як на думку критиків, вдалося найглибше — і у вокальному, і у драматургічному плані — окреслити неординарну постать гетьмана.

Драматичний образ Кочубея створили Микола Шопша та Олександр Загребельний. У їхньому трактуванні це не тільки ворог Мазепи, а й людина з дуже складним внутрішнім світом, принципами моралі. Він не прощає образи, а тим часом готовий загнати ніж у спину своєму найближчому товаришеві, гетьману, який задумав здобути для України волю.

Французька критика відзначила й інших виконавців опери «Мазепа» — Гізелу Циполу, Світлану Добронравову та Оксану Яценко, які створили прекрасний своєю поривчастістю і ліричністю образ Марії, Валентину Кочур та Людмилу Юрченко — виконавиць партії дружини Кочубея — Любові. Як і в «Хованщині», слухачі, музичні оглядачі знову відзначали хор та оркестр театру.

Гастролі Київської опери набули широкого резонансу. На наших виставах побували музичні критики майже усіх провідних столичних газет, багато діячів французької культури. Уряд Парижа від імені Жака Ширака влаштував на честь київського колективу великий прийом. До речі, в найпрестижнішому залі мерії, де зустрічають президентів і глав урядів. Заступник мера з культурних питань Андрієн Бедосон відзначив у вітальному слові мистецьку і політичну значущість наших гастролей в контексті проголошення незалежної України, її міцніючих зв'язків з Францією. У слові-відповіді директор театру Анатолій Мокренко, подякувавши мерії за теплий прийом, наголосив на тих давніх зв'язках, що впродовж віків існували між Францією та Україною. Королевою Франції була дочка Ярослава Мудрого Анна, саме в Парижі писав першу в Європі Конституцію сподвижник Мазепи Пилип Орлик, у французькій столиці творили такі видатні митці, як Олександр Мурашко, Олександр Архипенко, Марія Башкирцева... Франція дала політичний притулок таким видатним розбудовникам української державності, як Симон Петлюра і Володимир Винниченко...

Успішним можна назвати наш візит до Парижа ще й тому, що Анатолію Мокренку вдалося налагодити чимало безпосередніх мистецьких контактів, які мають вилитися в повнокровні гастролі нашого колективу в одному з найпрестижніших театрів на Єлисейських Полях, де ми зможемо показати с[в]ої кращі українські класичні опер[и] і вистави. Є домовленість про виступи найближчим часом у Парижі нашого ансамблю ударних інструментів «Парад віртуозів».

Французька преса назвала цьогорічний театральний сезон у Парижі українським. І не випадково. Вслід за оперою в Палаці конгресів покаже свої вистави «Попелюшка» С. Прокоф'єва та «Спляча красуня» П. Чайковського київський балет, за ними гастролюватиме Національний ансамбль танцю імені Павла Вірського, потім — ансамбль пісні і танцю Київського військового округу, а влітку — Національна капела бандуристів.

Василь ТУРКЕВИЧ.
Київ—Париж.

Постаті

СЕНАТОРКА З ВОЛИНІ

З тих пір минуло більше як півстоліття, а таке відчуття, ніби все це відбувалося вчора. І не з кимось, а з нами. Пригадаймо виступи багатьох народних депутатів у нашому парламенті, у яких звучала тривога за відродження духовності України, за рідну мову, церкву, українські школи, насильницьку русифікацію, що десятками років насаджували «інтернаціоналісти» з Москви і свої доморощені яничари.

У кімнаті, де багато років живе Ірина Левчанівська, стіни до самої стелі заставлені книгами, завішані портретами Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, різними сувенірами, картинами. За склом однієї книжкової шафи — два портрети невідомої мені молодої жінки.

— Моя мама, — тихо і лагідно каже Ірина Олександрівна, перехопивши мій погляд. — Минуло вже п'ятдесят два роки з того часу, як я бачила її востаннє. У травні 1940 року вона помахала мені рукою з товарного вагона, який повіз її разом з іншими невільниками з Волині на схід...

З портрета на мене дивилися великі, загадково-таємничі очі молодої жінки. Висока зачіска, кругле обличчя, широко викладений білий комір на темній блузі, де великими літерами чітко виписано: «Олена Левчанівська — сенатор. Вибрана 12.11.22 року від Волині».

А по хвилі таку ж фотокартку я побачив на третій сторінці журналу «Нова хата» львівського видання 1926 року, який показала мені дочка сенаторки.. Я пробіг очима: «Сенаторка Олена Левчанівська (з дому Гродзінська) вроди[illegible] в 188[illegible] р. на Володимирщині (Волинь) [illegible]мназія. [illegible]й курс проходила дома. Іспити з [гі]мназії с[к]лала в Петербурзі, відтак студіювала 1 рік історію і філософію на університеті у Відні, а потім в Петербурзі й Москві на Вищих Жіночих Курсах. В 1908, 1909, 1910 роках була членом Української Громади в Петербурзі. На повороті до дому на село учила до війни у себе 56 селянських дітей, тому що в селі не було школи. По війні в 1918 р. працювала в Житомирі в Просвіті, закладала разом з теперішнім послом Підгірським і іншими Український Клуб в Житомирі. В тому часі була головою самаритянської секції при Просвіті в [Ков]елі й представницею Українського Червоного Хреста на Ковельський повіт, а також головою благодійної секції Луцької Просвіти. В 1922 р. обрано її в Сенат. В 1923 р. в серпні місяці була присутня, як член, на літній школі Міжнародної Жіночої Ліги Миру й Свободи в Подєбрадах (в Чехії), де виголосила на меньшостевій комісії великий реферат про сучасне положення українців у Польщі».

Далі йде оповідь, що сенаторка з Волині у вересні 1925 року виступала з великою доповіддю в українській справі на Міжнародному мирному конгресі в Парижі, а в жовтні цього ж року на конгресі поневолених народів в Женеві, де від імені української та білоруської делегацій «склала декларацію, що ці делегації не можуть прийняти участь в працях конгресу, тому що програма праць конгресу вузька, вона не допускає дискусії над положенням окремих національних груп в окремих державах і не ставить на порядок нарад дискусії про право кожного народу на самовизначення».

Ірина Олександрівна показує вирізку з польської газети від 5 вересня 1925 року, в якій кореспондент Кораб Кухарський ділиться своїми роздумами про Паризький конгрес: «Потім узяла слово сенаторка Левчанівська, яка скаржилася на утиск українців у Польщі, чисельність яких 7 мільйонів. Ораторка представила відомі документи про руйнування церков, про ліквідацію українських шкіл. Її промова, виголошена перед найвидатнішими представниками Англії, Франції, Німеччини та іншими, викликала велике враження, що відповідь з боку Польщі була обов'язковою».

— Цей виступ мама виголосила спочатку

французькою
розповідала
все нові доку
архівні довід
лійською та
всіх міжнаро
відбувалися,
ва українсько
вицькою Росі
пі мама наво
українського
494 українсь
ків поляків
лісці 34 школ

З тих пір
таке відчуття
І не з кимос
багатьох нар
ламенті, у я
ження духов
церкву, укра
сифікацію, щ
«інтернаціона
ні яничари. А
ного права за
ність виступи
липня 1924 р
панів! Не так
діти ваші му
мові, коли в
так хутко за
мститися за
ська Росія? А
ми вас гнобил
і нас разом, і
лі, у Варшав
школу, своє
ся не давала
нами, але ніх
зиватися поля

Від того, щ
ліло в грудях
ля Волині на
дужих до дол
Ірина Олекса
мені «Кобзар
На його обкл
лотий тризуб.

— Це мамі

А я не мі
мужньої волн
кими і рідни
слова: «Не х
зиватися укр
шим сумлінн
рідної землі
забули, «чия
ти», як казав
раз говорили
ж то таким
забираючи на
сі ворожнечі
бі, що всякий
дає більшу с
притулках з
рів, нещасни

Микола Зубалій

ВІЙСЬКОВИЙ ФЛОТ К...

Соціально-економічне становище і географічне положення Київської Русі (IX—початок XII століття) з перших років її історичного існування зумовлювали створення боєздатного річково-морського флоту. Цьому, зокрема, сприяли торгівля, політичні, культурні, військові та інші міждержавні відносини з сусідніми народами, що проживали в басейнах Азовського і Чорного морів. На той час Дніпром проходив і великий водний торговий шлях «із варягів у греки», що з'єднував Балтійське (Варязьке) і Чорне (Руське) моря.

Будувати свій флот треба було хоча б уже тому, що в Київській Русі річки були єдиними природними шляхами для підтримування зв'язку як у середині держави, так і поза її межами. Перешкоди на цьому шляху, що називалися тоді «волоками», доводилося долати, перетягуючи судна сушею, щоб потім продовжувати шлях водою.

Човни використовувалися для перевезення вантажів і людей на значні відстані, ведення військових дій тощо. Жителі навіть віддалених від водних артерій місць змалечку навчалися мистецтву будувати судна, управляти ними.

Як початок військових річково-морських походів наших предків стародавні літописи називають другу половину IX століття. За свідченням М. Грушевського, у житії святого Георгія Амастридського говориться, що слов'янські військові дружини пустошили побережжя «Чорного моря, береги Малої Азії від Константинополя до Синопа» ще на початку IX століття. Пізніше військові дії спрямовувались проти могутньої тоді Візантійської імперії (IV—XV століття). За твердженням дослідника історії російського флоту капітан-лейтенанта П. Блавенця, є свідчення про військові морські походи слов'ян і до IX століття. Зокрема, Нестор у «Повісті временних літ» зазначає, що на Цареград (Константинополь, Стамбул) ходив князь слов'янського племені полян Кий, який заснував Київ на Дніпрі і княжив у ньому в кінці V — перший половині VI століття. Але, враховуючи, що Кий, на думку ряду дослідників — особа, взята з народних легенд, дане припущення вимагає дальшого дослідження.

Отже, перший найбільший із зафіксованих у літописах військових річково-морських походів наших предків здійснили київські князі Аскольд і Дір у 866 році на Цареград. У поході брали участь 200 великих човнів, на яких мало бути близько 10 тисяч війська, набраного з полян. Вони раптово увірвалися через Босфор до Цареграда і 18 червня обложило його з моря й околиць. Відомий історик, автор першої виданої українською мовою узагальненої праці з історії України М. Аркас (1852—1909) так передає опис візантійського літописця про давньоруське військо: «На човнах були варвари, що тримали в руках мечі, грозилися на город і кричали. Ці варвари були хорошого зросту, русяві, із сірими очима. Значніші між ними голили бороди і носили довгі вуса; на головах, з довгими оселедцями (чубами) і підголеною чуприною, носили гостроверхі шапки; поверх кольчуги були одягнені білі киреї, що защіплялися пришпілкою на правому плечі. Озброєні вони були сокирами, сагайдаками, списами та з обох боків гострими мечами, а щити в них були довгі та внизу вузькі».

Візантійський імператор Михайло III (9 січня 840 — 23 листопада 867) у цей час ходив у Малу Азію «на агарян», і столиця його залишалася без захисту. Візантійці, що поховалися за мури головного міста, із страхом чекали нападу. За переказами їхній патріарх Фотій (810—890 роки) звелів обнести мурами ризу Богородиці, що переховувалася в одній із церков, а духовенству із святощами правити молебні. Дізнавшись, що візантійський імператор повертається до

Цареграда,
сько відійшл
ре. Як зазн
шевський та
пізніших лі
дається, що
вмочили ту
в море, здій
ря, яка роз
суден. Тіль
нів з Аскол
вернулися д

Очевидц
патріарх Фо
повіді до сп
рив, що нап
зів на Царе
ний поруше
ми договір
ними слов'ян
які приходи
ргували, а т
ксід був добр
і виявився
ним для віз
видно, що
Русі в ті ча
ний і боєзд
флот, доско
во-морську
да, уміли с
ти відомост
тітії, потайн
велику кіль
флоту на зн
віть самі в

Голос України

...е багато років живе Іри... стіни до самої стелі ...игами, завішані портрета... ...ка, Івана Франка, Лесі ...увенірами, картинами. За ...вої шафи — два портре... ...лодої жінки.

...тихо і лагідно каже Іри... ...перехопивши мій погляд. ...десят два роки з того ча... ...станнє. У травні 1940 ро... ...ні рукою з товарного ва... ...разом з іншими невільни...

...е дивилися великі, загад... ...лодої жінки. Висока зачіс... ...широко викладений білий ...зі, де великими літерами ...на Левчанівська — сена... ...2 року від Волині».

...ж фотокартку я побачив ...рналу «Нова хата» льві... ...року, який показала ме... ...Я пробіг очима: «Сена... ...вська (з дому Гродзінсь... ...р. на Володимирщині ...й курс проходила дома. ...ила в Петербурзі, відтак ...орію і філософію на уні... ...потім в Петербурзі й ...Жіночих Курсах. В 1908, ...була членом Української

...ОСТАТІ

...ТОРКА З ВОЛИНІ

...На повороті до дому на ...у себе 56 селянських ді... ...не було школи. По війні ...в Житомирі в Просвіті, ...перішнім послом Підгір... ...нський Клуб в Житомирі. ...вою самаритянської сек... ...овелі й представницею ...о Хреста на Ковельсь... ...оловою благодійної сек... ...В 1922 р. обрано її в ...ерпні місяці була присут... ...ській школі Міжнародної ...й Свободи в Подєбрадах ...ила на меньшостевій ко... ...про сучасне положення

...що сенаторка з Волині ...виступала з великою до... ...справі на Міжнародно... ...в Парижі, а в жовтні ...есі поневолених народів ...української та білорусь...

кої делегацій «склала декларацію, що ці делегації не можуть прийняти участь в працях конгресу, тому що програма праць конгресу вузька, вона не допускає дискусії над положенням окремих національних груп в окремих державах і не ставить на порядок нарад дискусії про право кожного народу на самовизначення».

Ірина Олександрівна показує вирізку з польської газети від 5 вересня 1925 року, в якій кореспондент Кораб Кухарський ділиться своїми роздумами про Паризький конгрес: «Потім узяла слово сенаторка Левчанівська, яка скаржилася на утиск українців у Польщі, чисельність яких 7 мільйонів. Ораторка представила відомі документи про руйнування церков, про ліквідацію українських шкіл. Її промова, виголошена перед найвидатнішими представниками Англії, Франції, Німеччини та іншими, викликала велике враження, що відповідь з боку Польщі була обов'язковою».

— Цей виступ мама виголосила спочатку французькою і тут же німецькою мовами, — розповідала Ірина Олександрівна, показуючи все нові документи, вирізки з колишніх газет, архівні довідки. — Мама володіла ще італійською та англійською мовами. Майже на всіх міжнародних конгресах, які на той час відбувалися, вона виступала, відстоювала права українського народу, поневоленого більшовицькою Росією і Польщею. В одному виступі мама наводила такі дані: на 85 відсотків українського населення в ті роки було лише 494 українські школи, тоді як на 11 відсотків поляків — 600 польських шкіл, на Поліссі 34 школи — на 700 тисяч населення.

З тих пір минуло більше як півстоліття, а таке відчуття, ніби все це відбувалося вчора. І не з кимось, а з нами. Пригадаймо виступи багатьох народних депутатів у нашому парламенті, у яких звучала тривога за відродження духовності України, за рідну мову, церкву, українські школи, насильницьку русифікацію, що десятками років насаджували «інтернаціоналісти» з Москви і свої доморощені яничари. А тому сьогодні не маємо морального права забути ім'я жінки, яка мала мужність виступити на сесії Сенату у Варшаві 28 липня 1924 року, де сміливо сказала: «Прошу панів! Не такий далекий цей час, коли ви й діти ваші мусили вчити свою релігію у чужій мові, коли вас хотіли зрусифікувати. Чи ви так хутко забули про це? Чи, може, хочете мститися за ті кривди, які вам зробила царська Росія? Але, панове, ви забуваєте, що не ми вас гнобили, а царський уряд гнобив вас і нас разом, і нас гірше, бо тут, на вашій землі, у Варшаві, ви мали хоч приватну, та свою школу, своє право — чого нам царська Росія не давала. Ви були російськими громадянами, але ніхто не відбирав у вас права називатися поляками...»

Від того, що я читав, стискалося серце, боліло в грудях... Але гордився, що багата земля Волині на людей сміливих, добрих, небайдужих до долі свого народу, рідного краю. Ірина Олександрівна в цей час показувала мені «Кобзар» Шевченка, видання 1918 року. На його обкладинці не почорнів від часу золотий тризуб. Я чув голос жінки:

— Це мамин «Кобзар».

А я не міг відірватися від тексту виступу мужньої волинянки на сесії в Сенаті. Близькими і рідними, до сліз правдивими були її слова: «Не хочете дати нам навіть права називатися українцями і молитися згідно з нашим сумлінням. Дітей наших ви вивозите з рідної землі в Познань та Калиш, щоб вони забули, «чия правда, чия кривда і чиї ми діти», як казав наш великий Шевченко. Ви не раз говорили про «мирне співжиття». Але чи ж то таким можна дійти до того співжиття, забираючи наших дітей і виховуючи їх у дусі ворожнечі до їх народу? Ви знаєте по собі, що всякий утиск лише гартує душу, лише дає більшу свідомість. Ви виховаєте у своїх притулках з наших дітей кілька тисяч яничарів, нещасних жертв вашого шовіністичного засліплення. Але мільйони українських і білоруських дітей виростуть свідомі тих кривд, які ви нам робите, та свідомі своїх прав. І вони будуть тих прав домагатися».

Все це ми пережили, все це було з нами. Терпіли приниження, зносили образи, насмішки над рідною мовою, культурою, над святою Церквою... «Брати-визволителі» оскверняли могили наших предків. Тому, звісно, подібні виступи української представниці в польському Сенаті дратували певне коло тодішніх можновладців. І спроба покарання не забарилася, як це не так давно мало місце і в нашому парламенті. До президії Сенату від Варшавської прокуратури надійшов дозвіл на видачу судові пані сенаторки Олени Левчанівської. Справу цю розглядала «регулямінова» комісія Сенату, яка відхилила звинувачення. Сенат Речі Посполитої вважав для себе ганебним віддати свою колегу прокуратурі. Приклад давній, проте гідний того, щоб усім нам сьогодні над ним задуматися.

Багато років на Волині ніхто не знав імені сенаторки Олени Левчанівської. Вона була в списках «ворогів народу», хоч усе своє життя боролася за кращу долю свого народу.

— У 1931 році, коли я закінчила в Луцьку гімназію, ми з мамою переїхали в село Линів на постійне місце проживання, — вела мене по долі свого життя Ірина Олександрівна. — У мами було 55 гектарів землі, ліс, луки, хата, худоба. Доглядала за всім тим чужа людина по найму. У вересні 1939 року все наше господарство забрав сільський комітет, а нам залишив одну корову і кімнату. Для корови солому я мусила «красти» з власного стіжка, який вже нам не належав. А через деякий час до нас з'явилося два енкаведисти, зробили обшук. Забрали два фотоапарати, платівки до патефона, кілька золотих та срібних речей, польські гроші... Книжками, яких у нас було багато, вони не цікавилися. Енкаведисти були безграмотні, бо мама допомагала їм скласти протокола на її арешт. Спочатку вона сиділа в тюрмі в Горохові, потім — у Луцьку.

Якусь хвилинку ми мовчали. Ірина Олександрівна в руках стискала альбом, у якому зберігаються фотокартки рідних їй людей — батька й матері. Я переглядав невеликих розмірів книжки, що були видані 70—80 років тому у Львові, Варшаві, Кракові, Києві, які вдалося зберегти Ірині Олександрівні. По них вона вчилася грамоти, пізнавала світ, у якому стільки добра і зла, правди і неправди.

— Мені б тільки знайти могилу матері, щоб покласти квіти...

Жінка сказала це тихо, повернувшись до портрета мами, яка дивилася на дочку великими і чистими очима.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Волинська область.

...я Зубалій

ВІЙСЬКОВИЙ ФЛОТ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

...у греки», ...ське (Ва... ...ське) мо...

...хот треба ...му, що в ...ки були ...шляха... ...зв'яз... ...держави, ...ині. Пере... ...ляху, що ...локами», ...перетягу... ...щоб потім ...водою.

...вувалися ...нтажів і ...ятані, ве... ...тощо. ...лених від ...змалеч... ...ству би... ...ляти ни...

...кових рі... ...ів наших ...літописи ...вину IX ...ням М. ...ті свято... ...ндського ...нські ві... ...стошили ...моря, ...від Кон... ...ро» ще ...ття. Піз...

ніше військові дії спрямовувались проти могутньої тоді Візантійської імперії (IV—XV століття). За твердженням дослідника історії російського флоту капітан-лейтенанта П. Блавенця, є свідчення про військові морські походи слов'ян і до IX століття. Зокрема, Нестор у «Повісті временних літ» зазначає, що на Цареград (Константинополь, Стамбул) ходив князь слов'янського племені полян Кий, який заснував Київ на Дніпрі і княжив у ньому в кінці V — першій половині VI століття. Але, враховуючи, що Кий, на думку ряду дослідників — особа, взята з народних легенд, дане припущення вимагає дальшого дослідження.

Отже, перший найбільший із зафіксованих у літописах військових річково-морських походів наших предків здійснили київські князі Аскольд і Дір у 866 році на Цареград. У поході брали участь 200 великих човнів, на яких мало бути близько 10 тисяч війська, набраного з полян. Воно раптово увірвалося через Босфор до Цареграда і 18 червня обложило його з моря й околиць. Відомий історик, автор першої виданої українською мовою узагальненої праці з історії України М. Аркас (1852—1909) так передає опис візантійського літописця про давньоруське військо: «На човнах були варвари, що тримали в руках мечі, грозилися на город і кричали. Ці варвари були хорошого зросту, русяві, із сірими очима. Значніші між ними голили бороди і носили довгі вуса; на головах, з довгими оселедцями (чубами) і підголеною чуприною, носили гостроверхі шапки; поверх кольчуги були одягнені білі киреї, що защіпалися прищіпкою на правому плечі. Озброєні вони були сокирами, сагайдаками, списами та з обох боків гострими мечами, а щити в них були довгі та внизу вузькі».

Візантійський імператор Михайло III (9 січня 840 — 23 листопада 867) у цей час ходив у Малу Азію «на агарян», і столиця його залишалася без захисту. Візантійці, що поховалися за мури головного міста, із страхом чекали нападу. За переказами їхній патріарх Фотій (810—890 роки) звелів обнести мурами ризу Богородиці, що переховувалася в одній із церков, а духовенству із святощами правити молебні. Дізнавшись, що візантійський імператор повертається до Цареграда, давньоруське військо відійшло від міста у море. Як зазначають М. Грушевський та інші історики, у пізніших літописах розповідається, що коли візантійці вмочили ту ризу Богородиці в море, здійнялася велика буря, яка розметала більшість суден. Тільки небагато човнів з Аскольдом і Діром повернулися до Києва.

Очевидець цього нашестя патріарх Фотій у своїй проповіді до співгромади говорив, що напад київських князів на Цареград був викликаний порушенням візантійцями договорів, укладених з ними слов'янськими купцями, які приходили до Візантії торгувати, а також що цей похід був добре підготовлений і виявився зовсім несподіваним для візантійців. З цього видно, що князі Київської Русі в ті часи мали розвинений і боєздатний військовий флот, досконало знали річково-морську путь до Цареграда, уміли своєчасно здобувати відомості про життя Візантії, потайки переправляти велику кількість війська і флоту на значні відстані. Навіть самі візантійці дивувалися, як таємно й раптово з'явився флот Київської Русі біля стін Цареграду. Все це свідчить, що дальні морські походи, тривале плавання Дніпром і Чорним морем були звичними для наших предків, що вони багато років підтримували торгово-економічні, військові, культурні та інші зв'язки із заможними візантійцями та іншими народами Чорноморського басейну і Близького Сходу.

Невдалий похід на Цареград не зупинив Аскольда і Діра. Збудувавши нові лодії і човни, бажаючи відновити торгові зносини з Візантією, у 867 році вони знову з'явилися на Чорному морі. Готувалася до цієї зустрічі і Візантія, якою став правити імператор Василій I, який, убивши Михайла III, захопив престол. Оцінивши військово-політичну ситуацію, він вирішив відрядити своїх послів і єпископа назустріч руському флоту. Ряд дослідників стверджує, що ця зустріч відбулася недалеко від Цареграда. Візантійські посли зустріли князів з пропозицією укласти довгостроковий мир. Вони також передали нашим воїнам багаті подарунки: золоті і срібні вироби, дорогоцінні вбрання, шовкові тканини.

Переговори завершилися успішно для обох сторін. Було підписано договір, який, на жаль, не дійшов до нас. Однак, як стверджує П. Блавенець, є ряд свідчень, що договір існував. Про нього говорить М. Грушевський, який називає його згодою, трактатом. Про підписання договору переконливо свідчить і сорокарічний мирний період у відносинах Київської Русі з Візантійською імперією.

Мал. Володимира КРАВЦЕВИЧА.

Нотатки з прес-конференції голови Комісії у правах людини Верховної Ради України Олександра ЄМЦЯ

Людина має право

СИНДРОМ КОЛОДИ,

або ДЕЩО ПРО ПОЛІТИЧНУ ПУДРУ

За ОЦІНКАМИ міжнародних експертів, кілька років тому Україна займала 62 місце серед держав — членів ООН за визнанням міжнародних правових актів з прав людини.

Сьогодні, на думку О. Ємця, ми піднялися на кілька десятків щаблів вище. Він назвав прийняті Верховною Радою документи, які це підтверджують. Це насамперед постанова Президії Верховної Ради про порядок реєстрації громадських об'єднань, вилучення з Конституції шостої статті, яка узаконювала керівну роль компартії, законодавче врегулювання діяльності правоохоронних органів, Закон про дію на території України міжнародних договорів, приєднання до Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права... До цього можна додати Закон про громадянство та інші.

Разом з тим не обходиться і без ложки дьогтю. Голова Комісії назвав для прикладу постанову Верховної Ради від 29 листопада 1990 року про невідкладні заходи щодо зміцнення законності і правопорядку в республіці. Третім пунктом цього документа забороняється проведення мітингів, демонстрацій та інших масово-політичних заходів у робочий час, що є порушенням норм того ж Міжнародного пакту про громадянські та політичні права... Нещодавно при обговоренні міри покарання за протиправне створення воєнізованих формувань парламент мало не додав до групи статей, які передбачають смертну кару, ще одну. Незважаючи на те, що багато депутатів, у тому числі і сам О. Ємець, проти такої кари взагалі.

Звісно, постає закономірне запитання: чому не завжди чути голос парламентської комісії? Адже, за висловом О. Ємця, у структурі парламенту вона задумувалась як така, котра б узяла на себе роль «сторожового пса». Тобто стежила б за відповідністю законодавчих актів, що приймаються, міжнародним правовим нормам.

Що ж, «сторожовик» є, але, правди діти ніде, «караван» часто йде, як йому хочеться. І коли ще до відомих серпневих подій я поцікавився в Олександра Івановича тактикою парламентської діяльності очолюваної ним Комісії, то почув таке, що виносити на широкий загал просто не міг. Ви ж знаєте, сказав він, в якому становищі і я і Комісія загалом. Тому пропозиції щодо додержання в законодавчій роботі міжнародних правових норм намагаємося вносити не самі, а через своїх однодумців з інших комісій...

Цим було багато сказано. Тож чи міг я тоді «розкривати карти» про таку «агентурну» діяльність парламентської Комісії у законотворчій діяльності держави? «Караван» і так мало кого слухав.

Втім, можливо, рано розкривати ці «карти» і сьогодні? На прес-конференції, як і завжди, О. Ємець був відвертим: «Я не сказав би, що парламент почав сприймати позицію нашої Комісії. Але справа зовсім не в тому, що він комуністичний за духом... Я й себе інколи повинен ламати, коли з точки зору «революційної доцільності» треба пропонувати до законопроекту одне, а з точки зору додержання прав людини — інше...»

Що ж, пожинаємо те, що посіяли. Наша «революційна свідомість і доцільність» часто таки беруть гору над здоровим глуздом. То чи варто дивуватися, що парламентська Комісія у правах людини зазнає тиску від представників не тільки верхів, а й «низів».

До Комісії ллється потік скарг, від неї вимагають вплинути на суд, прокуратуру, на різні відомства й інстанції, одне слово, конкретні особи шукають захисту від конкретних же осіб чи груп і при цьому дуже обурюються, дізнавшись, що парламентська Комісія — це не структура виконавчої влади, а отже, конкретних скарг громадян вирішувати не може. Про це ще раз було сказано і на прес-конференції. Видно, так триватиме доти, доки не буде створено інституту захисту прав людини у виконавчих структурах, скоріше при Президентові.

У руслі розмови про основні права і свободи людини, звичайно ж, на прес-конференції не могло не виникнути запитання про одну з найпевніших ознак неправової держави — про переслідування за політичні переконання. Чи є у нас політичні в'язні? О. Ємцю відповісти було важко, оскільки, як він зізнався, точних відомостей про це не має. Однак до Комісії мало не щодня надходять листи, автори яких скаржаться, що кримінальні справи проти них сфабриковано з політичних мотивів. Як правило, на прохання Комісії прокуратура перевіряє ці скарги і не знаходить підстав для опротестування вироків. Але навіть тоді, коли таки вдавалося вирок опротестувати чи домогтися його скасування, не вдавалося довести політичних мотивів засудження. В цілому ж, на думку Олександра Івановича, у нас немає такого правового механізму, який дозволив би це зробити.

Що ж, з ним можна погоджуватися, а можна й сперечатися. Адже як би там не було, ми знаємо, що людину, яка ставила під сумнів «єдино вірне вчення», могли елементарно «засадити» за «спробу згвалтування», і теоретично це можливо й сьогодні.

Разом з тим нині ми є свідками і протилежного. Я називаю це синдромом «ленінської колоди». Пригадуєте, як з віддаленням від історичного «комсуботника», на якому Ілліч ніс колоду, зростала кількість тих, хто з ним під ту колоду підставляв плече. Саме так, як з'ясовується, у нас починають з'являтися відверті політичні опоненти колишнього тоталітарного режиму.

Підфарбовувати свої наміри і вчинки політичними масками (мовляв, переслідують за політичні переконання!) сьогодні стає модою (термін О. Ємця). Присутні на прес-конференції журналісти одержали ще один доказ цього. Першим взяв слово референт якогось народного депутата (прізвища обранця не назвав) Г. Нечипоренко і заявив про політичне переслідування цілого колективу інституту політології і соціального управління (тієї самої Вищої партійної школи), який хоче реформуватися в Національну академію управління, а йому не дають. На що О. Ємець відповів дуже влучно: про яке переслідування за політичне інакомислення можна говорити, якщо рішення щодо інституту приймали політичні однодумці, тобто люди, які переважно закінчували ВПШ. Так само марно казати і про порушення прав людини в цій ситуації, адже воно можливе, якщо хоча б одна сторона була позбавлена можливості на судовий захист. А, як відомо, рішення про передачу приміщень колишньої ВПШ приймав Вищий арбітражний суд.

Політичною пудрою, як на мене, присипається питання про трансляцію на територію України закордонних, насамперед російських, радіо- і телепрограм. Мовляв, Україна готує інформаційну блокаду, а це загроза свободі слова. Відповідаючи на журналістське запитання з цього приводу, О. Ємець сказав, що тут криється скоріше не політична, а економічна проблема. Якщо та чи інша країна хоче транслювати свої програми на Україну, то вона за логікою має їх і фінансувати... І він далекий від думки, що хтось у республіці збирається не допускати цю інформацію з допомогою «глушилок».

Не дивиною було на конференції і порушення питання про колишній КДБ та нинішню СНБУ. Ніде правди діти: у тоталітарні часи перша абревіатура і порушення прав людини стали для багатьох майже синонімами.

Шкода лишень, що мій колега зі старого видання з новою демократичною назвою започаткував цю розмову на рівні банального: «А в моїй телефонній трубці щось клацає — підслуховують!..» І голові парламентської Комісії довелося гаяти час — розповідати, як він сам з цим зіткнувся і як, беручи участь у реформуванні КДБ, переконався, що таким чином (з допомогою клацання) присутність спецслужби виявити неможливо. Заодне він ще раз нагадав, що підслуховування телефонних розмов, перлюстрування пошти тощо за міжнародними стандартами не є порушенням прав людини в тій країні, де це узаконено і застосовується з додержанням встановлених процедур.

Якщо вже говорити про гарантії непорушення новою спецслужбою — СНБУ — прав людини, то до місця нагадати, що свого часу наш парламент не довірив керівництво нею голові Комісії у правах людини (пригадуєте, кандидатура О. Ємця висувалась на пост голови СНБУ). Сам Олександр Іванович, як з'ясувалося на прес-конференції, вважає кандидатуру нинішнього голови Служби національної безпеки найбільше підходящою з тих, яку можна було вибрати з колишніх керівників КДБ. Проте він, якби був на місці Є. Марчука, зробив би кардинальніші кроки, насамперед значно «освіжив» кадри служби. А поки що ці кадри, на його думку, варяться у власному соку, і в цьому криється деяка небезпека.

До речі, ходять чутки, що О. Ємець одержав ще одну пропозицію «щось очолити». Правда, сам він назвав це поки що не більше, аніж розмовами. Залишається сподіватися, що коли голова Комісії і пристане на чергову пропозицію змінити роботу, то вона неодмінно буде пов'язана із захистом прав і свобод громадян, оскільки такий досвід привертання уваги «каравану» до загальнолюдських цінностей загинути не має права.

Анатолій БЕНЬ, спеціальний кореспондент з прав людини «Голосу України».

З пошти

ПРОШУ ПОКЛАСТИ КРАЙ СВАВІЛЛЮ

Ще в 1980 році мене було звільнено з роботи в Бориспільському аеропорту з посиланням на неможливість виконувати роботу по гарантуванню безпеки польотів літаків у зв'язку з невідповідністю стану психічного здоров'я. Але ні протягом семимісячної досудової підготовки, ні впродовж майже дванадцяти років до матеріалів судової справи так і не залучено доказів про наявність у мене такого захворювання.

Я вдячний головному психотерапевту Київської області Я. Костинському, кандидату медичних наук К. Михайлову, лікарю Н. Соломасі та іншим, які не сфабрикували діагноз навіть на вимогу працівників з КДБ. Не зрадила людській совісті та присязі лікаря і завідуюча судово-експертним відділом лікарні імені Павлова Т. Арсенюк, яка вказала на протиправне проведення судово-психіатричних експертиз у цивільних судових справах, як це тричі намагалася зробити голова Бориспільського міського нарсуду А. Володіна.

Та надто запопадливо й поспішно підтвердив сфабрикований діагноз головний психіатр України, професор Г. Воронков. Не наважився він навіть подивитися в очі людині, щодо якої було зібрано ці брехливі матеріали.

Про яку юридичну обізнаність заступника Прокурора України Я. Нагнойного може йти мова, якщо в своїй відповіді мені він посилається на неіснуючий в судовій справі матеріал за підписом того ж таки Г. Воронкова? І подібних відповідей я маю щонайменше від шістнадцяти службових осіб з органів прокуратури та судів.

У 1983 році Голова Верховного суду України О. Якименко змушений був внести протест про вилучення з рішення Бориспільського міського нарсуду вказівок на розлад мого психічного здоров'я за відсутністю доказів, але на роботі мене так і не було поновлено. Мої трудові права, людська гідність розтоптані свавіллям службових осіб.

Ось чому через газету я звертаюся до законодавчої влади, до Комісії по захисту прав людини Верховної Ради України з проханням зобов'язати правоохоронні органи Київської області переглянути мою справу і поновити мене на роботі, як того вимагає чинне законодавство.

Іван ШКОН.

Козелець Чернігівської області.

ЯЗИКА ЗЛАМАЄШ, ПОКИ ВИМОВИШ

Читаючи газети, простий народ не завжди розуміє, про що там ідеться, так рясніють вони спеціальними термінами, новими словами. Може, й справді в кабінетах керівників без них не обійтись, але газети і радіо мають говорити мовою, зрозумілою всім людям. Натомість на кожній сторінці маємо: «консолідація», «бартер», «консенсус», «рейтинг», «концепція», «конструктивні і деструктивні сили». Хай їм грець, язика зламаєш, поки вимовиш!

Люди, спілкуючись між собою, обходяться без цих слів. Тож і засоби масової інформації могли їх не вживати, якщо хочуть бути зрозумілими масам. Часом здається, що ця хитромудра мова, власне, й розрахована на те, щоб ніхто нічого не второпав. Та й хіба наша українська мова така бідна, що ми мусимо запозичувати іноземні слова? Чи ми і в цьому разі не можемо обійтися без закордону?

В. ТОПІНКО.

Новоград-Волинський Житомирської області.

УНИВЕРСАЛЬНАЯ УКРАИНСКО-СИБИРСКАЯ БИРЖА -
КРУПНЕЙШАЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНАЯ ТОВАРНАЯ БИРЖА!!!

Сотрудничая с нами, Вы разделяете наши:

УСПЕХ!
- За 2 месяца регулярных торгов УУСБ вышла в лидеры биржевой торговли Украины с объемом выставлемого товара на каждой биржевой сессии 1,5 млрд. рублей и общей суммой заключенных сделок более 500 млн. рублей.

УВЕРЕННОСТЬ!
- В составе биржи работает более 600 брокерских контор, объединяющих экономический рынок Украины, Сибири, Урала, Севера, Центра и Юга России, Беларуси, Кавказа, Средней Азии, свободных экономических зон «Янтарь», «Сахалин», «Кузбасс».
- Деловое сотрудничество с Тюменской товарно-фондовой биржей обеспечивает на торги УУСБ традиционный биржевой товар: нефть и нефтепродукты, лес, лесоматериалы, представлемые 50 брокерскими фирмами ТТФБ.
- Взаимодействие в системе концерна энергетических бирж обеспечивает брокерским конторам УУСБ работу на крупнейших биржах России: Калининградской товарно-фондовой бирже, Тюменско-Московской бирже «Гермес», Петербургско-Тюменской «Планета» и ряде других.

СТАБИЛЬНОСТЬ!
С февраля текущего года УУСБ работает ежедневно.

БУДУЩЕЕ!
По оценкам экспертов, в I квартале текущего года объем выставленных товаров на торговой сессии УУСБ достигнет 2.5 - 3.0 млрд. рублей. К концу 1992 года на УУСБ будут работать 1400 - 1500 брокерских контор. Мы готовы содействовать Вашему бизнесу и предлагаем стать членами УУСБ. Котировочная стоимость брокерского места УУСБ - 500 тыс. рублей.

РАБОТАЯ С ВАМИ - РАБОТАЕМ НА ВАС!

Универсальная Украинско-Сибирская биржа приглашает деловых партнеров к участию в работе

Украинско-Сибирской инвестиционной корпорации

УкрСибинкор

Цель создания корпорации - обеспечение эффективного вложения финансов и создание оптимальных условий для деятельности деловых кругов Украины, Сибири, других регионов и государств СНГ.

Основа корпорации «УкрСибинкор» - мощная научная, производственная, коммерческая и интелектуальная структуры.

Универсальная Украинско-Сибирская биржа
Объединяет экономический рынок Украины, России, Беларуси, Средней Азии, Кавказа, Прибалтики, классический биржевой товар: нефть и нефтепродукты, лес и лесоматериалы, уголь, металл, зерно, сахар и др.

Украинско-Сибирский банк
Эффективные кредиты, работа по трастовым соглашениям, информационная сеть по обслуживанию клиентов, классические банковские операции. Главный принцип: "Не клиент в банке, а банк у клиента"

Украинско-Сибирская страховая компания
Надежный гарант Ваших достижений и Ваших успехов в будущем. Страхование кредитов, коммерческой деятельности в рамках структур "УкрСибинкор", средств вычислительной техники и информации, имущества и грузов. Опыт западных страховых компаний.

Украинско-Сибирский торговый дом
Более 20 тысяч потенциальных продавцов и покупателей, возможность оптовой и рыночной торговли широким спектром товаров народного потребления, продукцией легкой и пищевой промышленности, другим небиржевым товаром.

Факторинговая компания
Обеспечение максимальной скорости финансовых расчетов между клиентами на взаимовыгодных условиях, эффективное обслуживание внешнеторговых операций.

Инвестиционный фонд
Выработка и реализация политики инвестирования в перспективные отрасли экономики, сферы бизнеса, в координирование предпринимательской деятельности, управление портфелями ценных бумаг, финансовый анализ коммерческих проектов.

Аудиторская фирма
Высококвалифицированный аудит при вложении капитала, проверка финансовой и хозяйственной деятельностью коммерческих структур, анализ текущего экономического положения и выбор финансовой стратегии предприятий, выработка рекомендаций по их деятельности.

Фирма по торговле недвижимостью
Оптимальная возможность обеспечить выгодное вложение капитала при приватизации объектов промышленности, строительства, земельных участков, обеспечение операций от поиска заказа до оформления сделки.

Инвестиционно-дилерская фирма по торговле ценными бумагами
Инвестиционно-дилерская фирма по торговле ценными бумагами купля и продажа по поручению клиентов ценных бумаг, кредитных ресурсов и иностранной валюты, услуги по выпуску и размещению ценных бумаг.

Украинско-Сибирское агентство информации и рекламы
Беспредельно широкий рынок и свободный доступ к биржевой и коммерческой информации. Проведение полного объема работ по формированию "public relation" акционеров и структур "УкрСибинкор".

Ведущие специалисты Украины в вопросах экономической, финансовой и юридической политики совместно с экспертами аналитического отдела УУСБ проработали перспективный прогноз коммерческих структур корпорации по следующим показателям: величина капитала, возможность привлечения дополнительного капитала и прибыли, скорость оборачиваемости средств, сроки выхода на планируемую рентабельность, соотношение вложенного капитала и прибыли, учет уровня инфляции, структура спроса и предложений по видам деятельности, степень риска, временной лаг, и определили высокий уровень их жизненности.

В состав учредителей корпорации входят учредители УУСБ и более 600 членов биржи, представляющие экономические интересы, производственный и финансовый потенциал всех государств СНГ и других стран.

Учредительный фонд корпорации - 200 000 000 рублей.

Подписка на акции Украинско-Сибирской инвестиционной корпорации "УкрСибинкор" проводится с 1 февраля 1992 года.

Номинальная стоимость акции - 10000 рублей.

Акционеры корпорации "УкрСибинкор" получают исключительные права участия в управлении корпорации, стабильные дивиденды не менее 20%, льготное обслуживание во всех коммерческих структурах корпорации, смогут на льготных условиях пользоваться капиталом корпорации и привлеченными ею ресурсами, услугами и консультациями специалистов, работать в Украинско-Сибирском торговом доме.

Владеть акциями "УкрСибинкор" выгодно, престижно и надежно, так как средства его уставного фонда эффективно распределяются по различным видам инвестиций и финансовых операций, что резко снижается степень риска.

Подписка на акции проводится только по предварительным заявкам.

Наш адрес: 310001, г. Харьков, 1, просп. Гагарина, 4
Контактные телефоны:
(0572) 21-34-19, 21-97-28(факс), 21-77-49(факс),
Телетайп 125172 БЮРО; Модем 21-05-55

CARRARO ANTONIO
COC AT GIUSEPPE
CAMPALTO ARTURO
CARRARO SEVERINO
COCCATO ARTURO

Пошук

Сеньйоре Артуро Кампальто, відгукніться!

Нещодавно в Українське відділення міжнародної асоціації «Італія — Україна» звернувся громадський комітет італійської провінції Камполонго Маджоре разом з її мером сеньйором Джанкарло Фонтон. Вони просили допомогти розшукати колишнього громадянина Італії сеньйора Артуро Рінео Кампальто, який пропав безвісти під час другої світової війни.

Сьогодні італійська преса широко інформує про те, що сеньйор Кампальто живий і бачився зі своїми співвітчизниками в Україні, в Харкові в 1988 році. Ця несподівана зустріч сталася наприкінці серпня о четвертій дня на центральній площі перед готелем, коли до водія автобуса Джуліано Колчера, що привіз в Україну італійських туристів, підійшов літній чоловік. Після недовгої бесіди він відрекомендувався як Артуро Кампальто і сказав, що народився в італійському місті Божон. Джуліано Колчера запросив його до себе в готель, залишивши свої координати, але Артуро Кампальто більше не з'явився. Минув деякий час, і цей факт вилився на сторінки італійської преси. Почалися розшуки. Відомо, що Артуро Кампальто народився в місті Божон провінції Камполонго Маджоре 14 серпня 1915 року. Під час другої світової війни поїхав на фронт у Росію, щоб розшукати свого батька та повернути його додому.

...Останніми повідомленнями від Артуро були дві поштові листівки: одну з них було надіслано на ім'я батька 1 грудня 1942 року, другу — сімома днями пізніше. Після цього від Артуро Кампальто не було ніяких вістей і вважалося, що він пропав безвісти після битви на Дону у грудні 1942 — січні 1943 роках.

Сьогодні єдиною людиною, яка здатна впізнати Артуро, є його вісімдесятирічна сестра Ельвіра. Вона мешкає в Полієлло Ді Стре і звернулася в муніципалітет Камполонго з проханням розпочати пошуки брата. Незважаючи на довге мовчання, родичі Кампальто, включаючи двох племінників, котрі мають намір їхати в Україну на його розшуки, все ж таки сподіваються, що в зв'язку з новими віяннями часу, розвитком демократії Артуро Кампальто знайде можливість зв'язатися зі своєю ріднею в Італії.

Леонід СУХОРУКОВ,
член міжнародної асоціації «Італія — Україна».

Cito!

СКАЖИ МЕНІ ПРАВДУ, МАРСАЛЬКО...

ЙДУЧИ на зустріч з відомою буковинською ворожкою, уявляв, що живе вона, як Рахіра з повісті Ольги Кобилянської «Земля», в старенькій хатині, обтиканій таємним приворотним зіллям. Але опинився на обійсті гарного сучасного помешкання, де мене зустріла звичайна жінка — посивіла, з жилавими, мозолястими руками. І почалася довга задушевна бесіда.

— Скажіть, вуйно, звідки у вас таке нетутешнє ім'я?

— Так заманулося моєму батькові. Емігрувавши в Америку, він кілька років трудився в заможного фермера. Одну з фермерських дочок величали Марсалією. Це ім'я сподобалося татові, і він після повернення додому вирішив охрестити ним і своє чадо, себто мене. Так я стала Марсалією. Сусіди, щоб зручніше вимовляти, звали мене просто Марсалька. Так і прижилося.

— У кого навчилися ворожби?

— Самотужки. З Америки тато привіз кілька книжок, в яких оповідалося про білу й чорну магію та ворожіння на картах. Я ховалася на горищі і уважно їх перечитувала. Потім роздобула колоду карт і почала розкладати їх, як радилося в книгах.

Якось я спробувала ворожбу на одній з наших сільських дівчат. І знаєте, карти сказали правду. Через кілька місяців те, що я напророчила, сповнилося. Про мене пішов поголос — Марсалька, мовляв, знається на ворожбі. З того часу немає відбою од людей. Спочатку навідувалися лише односельці. А тепер їдуть звідусюди. Оце не так давно доцент з Москви приїхав. Сам лікар, але тяжку слабість має і не знає, як її позбутись. Я лишень глянула на нього і відразу сказала, що й до чого. Він не дуже повірив моїм словам. По обличчю було видно. Але потім написав листа й подякував за те, що допомогла встановити хворість. Я ж підказала йому, чим вилікуватись од тієї напасті. А в інститутах його вже в покійники записали. З тих пір ми потоваришували.

Вуйна — на буковинській говірці «тітка».

— Ви лише ворожите на картах, чи й ще щось можете?

— З карт я починаю. Вони кажуть, що з людиною є, що буде. Передчуваю, коли в домі очікується смерть, коли комусь із хатніх випадає в'язниця, навіть можу сказати, скільки років присудить суд. Можу вгадати задовго наперед, чи поберуться закохані, чи буде щастя в новій хаті, що діється з близькою людиною, яка знаходиться далеко від дому. І, звичайно, відчуваю, яка кого слабість мучить, даю пораду, чим треба рятуватися — примовами, молитвами чи цілющим зіллям.

— Про казенний дім і про те, скільки кому в ньому сидіти — це ви серйозно?

— Не вірите — запитайте в людей, яким я ворожила на таку оказію.

— До вас приходять люди не лише за тим, щоб ви вгадали їхню долю, а й у житейських справах?

— То так. Особливо багато навідується, щоб я порадила, в якому місці найкраще ставити нову хату. У цьому теж є своя мудрість. Треба знати, куди мають дивитися вікна, де криницю копати, яке дерево на оборі садити.

Не буде людині щастя в домі, який збудували на шляху перелетня. Або там, де стелилася колись стежка. Дуже недобре, коли на передхатті ростуть ялиця чи ясень. Ці дерева приносять новоселам біду. Не дай Боже ставити хату на землі, в якій лежать загублені гроші. Навіть дрібні копійки.

— Але ж як про це довідатись?

— Я відчуваю на відстані. І раджу відсунути фундамент убік. За що не раз була сварена працівниками нашого райвиконкому, бо вони видають людині план на забудову, а я порадами спонукаю відступатись від нього.

— Чи ворожили колись на себе?

— Мала таку необережність. У молодості. Тепер на таке не пішла б. Одного разу так закортіло, що не могла втриматися від цікавості. Розкидала колоду на ослоні, почала обережно заглядати. І раптом бачу — в моєму домі очікується похорон. Через тиждень. Кидаю ще раз карти для певності. Вони знову показують: похорон! Стримала в собі плач, бо знаю: від долі нікуди не втечеш, не втаїшся. Почала хату прибирати, стіни білити, словом, до биди готуватися. Наступного дня чоловіка в лікарню забрали. Через чотири дні приїжджаю до Кіцмані і бачу: з палати візок з кимось котять. Підняла простирадло — там мій небіжчик.

...Марсалія назвала кілька прізвищ своїх відвідувачів, що пройшли через ув'язнення або уникли його. Під час зустрічі з ними вони підтвердили: слова ворожки збулися.

Сусід Марсалії збив автомашиною перехожу. Почалося слідство. Винуватцеві загрожувало ув'язнення. Чоловік прибіг до ворожки й попросив, щоб вона кинула йому на картах:

— Від тюрми не відкараскатись. Але буду хоч знати, на скільки мене засудять.

Марсалія заспокоїла сусіда:

— Не відсидиш і дня.

І справді, суд виправдав чоловіка. Його вини в тій дорожній ситуації не було...

— Зцілювати травами теж у когось навчались?

— В усіх потроху. В селі кожна людина вміє користуватися зіллям. Тим більше в нашому, яке до лісу тулиться. Трав тут — море. Кращої аптеки не треба шукати. Але наука про зілля не кожному доступна. Треба бути побожним, щоб воно сповна віддало свою силу. У руках безвірника трава залишається травою. Слід знати, яку коли ростиночку зривати. Є така, що до сходу сонця береться. Пізніше заготовиш — хісна з того не буде.

...Під час нашої розмови в двері постукали. До хати зайшла жінка з гарненьким хлопчиком. Гостя сказала до нього: «Цілуй вуйну в руку. Це твоя друга мама»...

Господиня повідала нам цю історію:

— Кілька років тому до мене прийшла згорьована жінка і попросила, щоб я поворожила на її хворого синочка. У нього рахіт здавлює голову, дитина не їсть, не п'є, тільки безперестанку плаче нелюдським голосом. Лікарі відправили його з шпиталю, а мамі сказали — готуйся до похорону.

Я кинула на картах, а вони показують, що його в цієї жінки не очікується. Гостя не вірить мені — кидайте ще раз, просить. Беру знову колоду до рук. І знову — втішна ворожба. Кажу до неї: йдіть собі з Богом додому, роздобудьте відвійок і скупайте в них хлопчика. Він притихне, попросить їсти. Тоді давайте йому, чого забажає, досхочу.

Жінка так і зробила. Слабість швидко щезла. Хлопчик став рости, поправлятися. Тепер це писаний красень. Ось він перед вами.

— Багато маєте відвідувачів?

— Вистачає. Особливо тепер.

— І чим це пояснюється?

— Тривожні часи. Люди шукають розради. Тут ще й ваша газета підсобила, після статті хвіртка од відвідувачів не зачиняється.

Марсалія мала на увазі публікацію в «Голосі України» «На шляху перелетня» (за 21 вересня 1991 року). Там вона згадується щирим словом за мудру пораду, яку дала одній сім'ї з Івано-Франківщини.

...Сотні доль пройшло перед очима Марсалії Волошин, ворожки з села Реваківці Кіцманського району. Багатьом вона допомогла — кому словом, кому зіллям. І всяк вертався з цієї хати під надпрутянськими вербами із зернятком надії.

Легендами обросла її постать. Люди приписують їй надприродну силу. А ось вчені з Києва, які нещодавно її обстежували, зробили свій висновок: Марсалія — звичайна земна жінка, тільки з феноменальними здібностями, сильним біоенергетичним полем.

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівецька область.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ — перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК — заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ — член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ — оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО — заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО — заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ — редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ — відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок — 441-89-61
телефакс — 224-72-54
Відділ реклами — 441-89-44
Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955
Тираж 337119.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311033.

1 2 3 4 5 6 7 8 9